

Slniečko 10

ROČNÍK 19. (41.)

JÚN 1987

3 Kčs

Rozprávka o kominárovi

JÁN MILČÁK Noc cez deň

spí v komíne. Krátke letné noci spia v nízkych komínoch a dlhé zimné vo vysokých. Najlepšie to vedia kominári. Raz ráno stretol som Floriána. Niesol kominárske náradie. Vôkol bola tma a Florián učil svojho kocúra všelijakým kúskom.

ILUSTROVAL SVETOZÁR KRÁLIK

„Máš pekného kocúra,“ povedal som.
„Nikomu nedá pokoj,“ odpovedal kominár. „Možno sa zle vyspal,“ dodal.

Kocúr a Florián boli dobrí priatelia. Kocúrovi sa páčilo, že kominár lezie po strechách. A kominár sa tešil, že kocúr sa jednostaj túla okolo komínov.

„Naučím ho vymetať,“ povedal kominár.
„Nikdy sa to nenaučí,“ zapochyboval som.
„Máš pravdu,“ zosmutnel Florián. „Kominárska štetka by mu bola ťažká.“

Medzitým tma neredla, nebrieždilo sa. Boli sme si istí, že noc sa zabudla vrátiť do komína.

Kocúr stál na jednej labke. Veľmi sa mu to páčilo. Keď zbadal, že sa naňho nedívame, hlasno zamňaukal.

„Nestretli sme mliekárov ani pekárov, všetci spia,“ povedal som.

„Ty si sa prebudil,“ ozval sa Florián.
„Neprebudil,“ odpovedal som. „Celú noc som vymýšľal rozprávky.“

„Ak bude noc trvať dlho, nezmesť sa do svojho komína,“ preľakol sa kominár.

Pomyslel som si, že by bolo dobre priniesť kohúta z iného mesta. Z takého, kde majú

dvoch. Stačilo by posadiť ho na jablňu a kohút by zaspieval.

„Trvalo by to dlho,“ povedal kominár a odmlčal sa.

Obaja sme premýšľali o jednom. Postávali sme na chodníku, ale neprišlo nám na um nič múdre.

„Stalo sa, že kohút niekedy zadriemal?“ spýtal som sa.

„Raz alebo dvakrát,“ odpovedal kominár.
„A kto vtedy upozornil noc, že je čas ísť do komína?“

„Vežové hodiny.“
Kominár sa zháčil. Odrazu si spomenul, že hodiny sa už dávno neozvali.

„Poď!“ povedal.
Obidvaja sme sa rozbehli k veži. Tma bola hustá ako kolomaž. Na hodiny sa nedalo dovidieť.

Postávali sme pod vežou, ale hodiny ani raz neodbili.

„Mal by si vyliezť na vežu,“ povedal som.
„Neliezol som ešte na vežu, roztriasli by sa mi kolená,“ jojkal kominár. „Ale viem, kde majú najdlhší rebrík.“

Pochopil som, že kominár k vežovým hodinám nevylezie.

Zaklopali sme na bránu domu, v ktorom mali najdlhší rebrík. Otvoril nám ospalivý človek. Dovedol nás k rebríku.

„Je dlhší, ako som si myslel,“ povedal Florián.

Rebrík sme opreli o vežu.
Vyšiel som po šteblíkoch až na posledný. Na veľkej hodinovej ručičke sedela vrana.

„Pravdaže nemohli odbíjať!“ zavolal som Floriánovi.

Odohnal som vranu. Zatrepotala krídlami a stratila sa v tme. Hodinová ručička sa pomaly pohla. Priblížila sa k dvanástke, a vtom sa ozvalo bim-bam, bim-bam.

Nikto z nás nezbadal, kedy si noc našla svoj komín.

Florián vyliezol na najbližšiu strechu a pustil sa do práce. Kocúr vykročoval po hrebeni strechy a zastal pri každom komíne. Florián spustil kominársku štetku a začal vymetať.

A z komína sa zakaždým ozvalo:
„Veľmi ma štekliš, kominár!“
To zamrmlala noc a obrátila sa na druhý bok.

S rybárikom

JÁN NAVRÁTIL

Čakávaš, rybárik,
na svoju rybičku.
Viem tvoj breh,
viem tvoj krík,
aj tvoju vetvičku.

Hora ťa nezláka,
ani lesk letných lúk.
Čakávaš, rybárik,
napätý ako luk.

Ubehnú hodiny,
kým rybka zasvieti
pod blankou hladiny
ako chvost kométy.
Ubehnú hodiny.

Ušla ti nebodaj?
Počkáš si na druhú.
Ako kraj
na dúhu.

S vlajočkou pokoja
vrátiš sa na kríček.
Čakávaš ako ja,
môj modrý bratříček.

Vanda z Hradovej

MÁRIA ĎURÍČKOVÁ

Nad mestečkom Tisovec sa dvíha mohutný skalný vrch, na ktorom vidieť zrúcaniny kedysi mocného hradu. Hrad sa nazýval rovnako ako vrch, na ktorom stál: Hradová.

V časoch Jána Jiskru, ktorý hájil na Slovensku nástupnícke právo malinkého kráľa Ladislava Pohrobka, bola Hradová v rukách jiskrovcov, podobne ako aj neďaleký Maginhrad, Drienčany a mohutný Muráň.

Hradová bola hradisko dobre opevnené a ťažko prístupné. Nepriateľ sa mohol k nej dostať iba jedinou úzkou cestou, a tá bola jednostaj pod dohľadom hradnej posádky. Horšie bolo, že tú jedinou prístupovú cestu strážilo aj obliehajúce vojsko Jána Huňadyho.

„Keď Hradovú nemôžeme dobyť, tak ju vyhladujeme,“ zastrájali sa huňadyovci. „Sama nám padne do rúk.“

Veliteľom Hradovej bol kapitán Uderský. Spolu s ním bola na hrade aj jeho dcéra Vanda, bystrá, smelá a bojovná dievčina. Otec jej nezakazoval miešať sa do vecí obrany hradu, ba dovolil jej, aby sa zúčastňovala aj na bojových poradách.

Jedného dňa zvolal kapitán Uderský veliteľov hradnej posádky, rotmajstrov aj desiatnikov, a takto k nim prehovoril:

„Bratia velítelia, aj ty, dcéra moja Vanda, to, čo vám teraz poviem, nebude pre vás nijaká novina: náš hrad je už načisto bez potravín, dokonca sme už zjedli aj niekoľko koní. Poradme sa, čo by sa dalo robiť v tomto našom krušnom položení.“

Velítelia mlčali, slová sa im zdali bezmocné a márne. Napokon sa predsa len ozval rotmajster Remota:

„Vieme, že už padol Maginhrad i Drienčany, iba Muráň sa drží, najmohutnejší na tejto doline. Ta keby sa nám podarilo prebiť s našou posádkou, na Muráň.“

„Lenže po našej jedinej ceste celá posádka neprekážne. Iba by sme sami vliezli huňadyovcom do pažeráka,“ povedal starší veliteľ, ktorému sa už beľeli sluchy.

„A keby sme vztýčili na hradbách bielu zástavu?“ prehodil skusmo jeho sused.

Velítelia rozhodne pokrútili hlavou.

„Radšej prijmem smrť od hladu ako od

uhorskej šable!“ povedal prudko mladý de-
siatnik, ktorý sedel na samom konci stola.

Odmlčali sa. Nevideli nijaké prijateľné vý-
chodisko.

A tu sa ozvala Vanda:

„Dovoľte prehovoriť aj mne, otec i vy
bratia velitelia.“ A keď mlčky prikývli, pokračo-
vala:

„V tejto ťažkej situácii by nám azda
pomohol figeľ, bojová lešť.“

„Čujme, čujme!“ zaduneli chlapské hlasy.

Vanda rozpovedala svoj plán. Celá posád-
ka sa z hradu nedostane, ale tri-štyri kone by
sa azda prešmykli...“

„...najmä ak by vyšli pred briezdením,
keď je najhustejšia tma...“ doložil jeden veli-
teľ.

„...a keď sa najsladšie spí,“ dodal ďalší.

„Lenže to nie je všetko,“ pokračovala
Vanda. „Lešť by spočívala v tom, že kone by
boli podkované naopak: akoby nešli von
z hradu, ale dnu do hradu...“

„Aha, akoby niesli hradnej posádke jedi-
vo!“ uhádol popredku kapitán.

Vanda prikývla a vyložila celý plán, ktorý
velitelia schválili v plnom rozsahu. Bol odváž-
ny, ale nie neuskutočniteľný.

„A ak by to predsa nevyšlo,“ povedal
kapitán, „potom nám už neostáva iné, len
prekvapiť huňadyovcov prudkým výpadom,
kým sme ešte ako-tak pri sile.“

Hneď v ten večer vybrali štyroch dobro-
voľníkov, mládencov z tohto kraja, ktorí tu
všetko dobre poznali. Vybrali aj štyri kone
tmavej srsti a dali im pribiť podkovy naopak.
Všetky kovové časti konských postrojov obšili
ženy tmavou látkou, aby na nich nič ne-
štrngalo, nič sa nezalesklo.

Za ten čas prikázala Vanda povymetať
múčnice a povytriasať všetky múčne vrecia.
Horko-ťažko sa ešte nazbieralo za vahan
múky. Zamiesili cesto a upiekli z neho štyri
bochníky.

Pred briezdením, keď bola tma ako v sude,
vyšli z brány hradu štyria jazdci. Tváre mali
začiernené a ležali koňom priam na hrivách.
Jeden z nich niesol krhlu s vodou. Nezaznel

nijaký hlas, ani ľudský, ani konský, akoby aj
tie kone vedeli, v čom je ich záchrana. Ešte aj
brána sa otvorila tichulinko, bez najmenšieho
zavržgania.

Hradná posádka napínala sluch, či sa dolu
v tábore nezdvihne poplach. Ale nie, tábor
spal ponorený do tmy. Pri dohárajúcich
vatrách driemali strážcovia opretí o halapar-
tne. Pokoj a ticho vydržali až do úplného
rozodnenia, keď už jazdci boli ďaleko.

A tu vytryskol na hrade jasot a krik,
radostné volanie sa nieslo ďaleko do okolia.
Tí v tábore hľadia nechápavo, čo sa robí. Čo
tých tamhore tak rozveselilo?

Iba keď vtom zletia dolu z hradieb dva
bochníky! Čerstvé, voňavé!

Obklúčení rozhadzujú chlieb! užasli huň-
dyovci.

„Ale viac už iste nemáte!“ vykrikoval po-
smešne jeden.

„Akoby nie, nech sa páči!“

A do tábora zletel tretí aj štvrtý bochník.
To už bolo na obliehateľov priveľa.

„Tí nebudaj dostali na hrad zásoby. Ale
ako?“

Pribehli dvaja vojaci a hlásia, že na jed-
nom mokrom mieste na ceste vidieť odtlačky
kopýt, sú celkom čerstvé a je ich veľa.

„Stráž! Kto mal tej noci stráž?“

Vypočúvali strážcov, zle-nedobre ich obra-
cali, ale tí nič nevideli, nič nepočuli, noc mali
celkom pokojnú.

Prešli nám cez rozum! zúrili huňadyovci.
Takto ich môžeme obliehať aj sedem rokov!
Stojí ešte zato hľiviať pod Hradovou?

Pohúťali, pouvažovali a rozhodli sa odtiah-
nuť.

Na druhé ráno bol tábor pod Hradovou
prázdny.

Posádka hradu, pravdaže, iba na to čaka-
la. Prihotovená na odchod vydala sa hneď

a zaraz smerom na Muráň. Na Vandinom
koni, prikrytá kožušinou, niesla sa aj hradná
pokladnica v koženom vaku.

Mali už za sebou dobrú polovicu cesty, keď
tu začuli dupot. Nepriateľskí zvedovia zbadali
odchod hradnej posádky a obrátili za ňou
časť vojska. Prvé, najrýchlejšie kone sú im
už-už za päťami.

A tu Vanda rozviaže vak, naberie za hrst
dukátov a rozhodí doširoka. A ešte za hrst,
a ešte! Akoby ich siala.

Prenasledovateľov ani čo by švihol čaro-
dejný prútik: hneď boli všetci dolu z koní,
a ako zbierajú dukátiky, tak zbierajú. Kým sa
znova dostali do sedla, prebehli jiskrovci
hodný kus cesty. Keď sa k nim znova priblíži-
li, Vanda ich poznove zastavila sprškou du-
kátov.

Tak sa jiskrovci šťastlivo dostali na Muráň.

Kto z našich čitateľov, ktorí majú radi hravé, veselé výmyselné básne, nepozná národného umelca Miroslava Válka? Jeho knihy pre deti Veľká cestovná horúčka a Do Tramtárie patria v slovenskej modernej poézii k tým najlepším a najčítanejším. Válkove verše majú rady aj deti v Sovietskom zväze, Anglicku, NSR a NDR, Fínsku, Holandsku, Bulharsku a v ďalších krajinách. Básnik Miroslav Válek je aj vynikajúcim prekladateľom. Z českej poézie preložil knihu Jana Čareka Raj domova; z poľskej

Zázraky a divy od Juliana Tuwima, zo sovietskej literatúry Prvé písmená od Sergeja Baruzdina. Rozsiahla je Válkova činnosť v oblasti nášho kultúrneho a politického života. Je ministrom kultúry SSR, členom predsedníctva ÚV KSS, členom ÚV KSČ a poslancom. Dňa 17. VII. 1987 bude mať Miroslav Válek 60 rokov. Želáme mu v mene vašom i svojom veľa zdravia a tvorivých síl v jeho zodpovednej, náročnej práci i v tvorbe.

Redakcia Slniečka

Ozvena

Za horami
za dolami,
tam, kde je tráva zelená,
kde sa mokrá voda suší,
kde sa na jar topí sneh,
plače smutná ozvena.
Plače, že má veľké uši,
že je všetkým na posmech,
že nikto nič na ňu nedá,
že je škaredá...

Zmäkli by aj kamene.
Ozvite sa ozvene!
Je to malé dievčatko,
ostrihané nakrátko.

A to sa mu len zdá!
Že nikto nič na ňu nedá?
Že je škaredá?

Dá! Dá! Dá!

Že je na smiech?
Že je bledá?
Že má trápenie?

Nie! Nie! Nie!

Za horami
za dolami,
tam, kde je tráva zelená,
kde sa suší mokrá voda,
kde sa na jar topí sneh,
spieva malá ozvena.
Škoda, škoda, škoda, škoda,
že je všetkým na posmech!

Bicykel

Celá trieda vykrikla,
keď som spadol z bicykla.
Jeden ujo zvolal: „Krk si zlom“,
keď som už bol pod tým bicyklom.
Všetci ľudia na ulici zhíkli,
keď som ležal na bicykli.
Len ma to tak potriaslo a myklo
a zrazu som sedel za bicyklom.
V tom musí byť ale pekný fígel:
„Ako som sa dostal pred bicykel?“
So svojimi kolobežkami môžete sa schovať.
Ako je dobre, keď sa vie človek bicyklovať!

Žlna

Žlna píska pesničku.
Ani dlhú, ani krátku.
Bez konca a bez začiatku,
bez ladu a bez skladu,
proste, že má náladu.

Aká je tá pieseň?

Taká:

Ani dlhá, ani krátka,
ani horká, ani sladká,
bez ladu a bez skladu...

A vždy ďalej a vždy smelšie
vypiskuje žlna z jelše
o tom, že má náladu.

Bambi

JULIAN TUWIM

Černoško Bambi v Afrike býva
a kožu má čiernu odjakživa.

Každý deň ráno, sotvaže svitá,
z černošskej svojej čítanky číta.

A keď sa domov zo školy vracia,
nezbedy stvárať je jeho práca.

Až mama kričí: „Dostaneš, Bambi!“
A čierny Bambi nadúva gamby.

Vraví mu mama: „Vykúp sa celý!“
A on sa bojí, že bude biely.

Mama ho ľúbi, aj keď ju trápi,
pretože Bambi je skvelý chlapík.

Ach, že je Afrika v Afrike iba!
Tak nám tu Bambi do triedy chýba!

Prel. MIROSLAV VÁLEK

Aké želanie sa splnilo Gabike

Gabike sa ani nesnívalo, koľko ju dnes čaká všetkých prekvapení. Prvé jej ráno pripravila mamička. Ešte včera Gabike hovorila, že jej na karneval do škôlky ušije myšáciu bundičku. Preto sa Gabika z karnevalu ani trochu netešila. Veď načo? Ondřík Záruba istotne príde oblečený za princa a možno by s ňou tancoval, keby aj ona prišla ako princezná. Obyčajnú myš si však určite nevšimne a ktovie, či sa jej nebude aj posmievať.

„Vari len nechceš prísť neskoro práve dnes, keď ideš do škôlky posledný raz!“ budila ju ráno mamička. „Tak si už konečne prestaň pretierať oči a pozri sa, aké šaty som ti ušila!“

Veď práve preto si ich Gabika pretierala, lebo šaty videla a bála sa, že sa jej to iba sníva.

Mamička v ruke držala najzajstné princeznovské šaty!

„Chcela som ti ušit peknú my-

šáciu bundičku, ale ocko ma odhovoral,“ vzdychla si. „Stoj čo stoj chcel mať z teba princeznú! Nuž čo, princeznička, páčia sa ti?“

Gabike sa šaty tak páčili, že to ani vypovedať nemohla. Objí-mala a bozkávala mamu, kým sa aj ona nezačala usmievať.

„Nezabudni sa večer poďakovať ockovi, aj on mi pomáhal,“ povedala mamička. „A teraz sa už rýchlo obliekaj. Dnes prídem po teba, len čo sa naobeduješ. Hádám si ťa dovtedy neodvedie dajaký švárny princ.“

Mamička sa nemusela báť. Na karneval neprišiel ani jediný princ. Princezné však prišli až tri.

„Musíte mať každá svoje meno, aby sme vás rozpoznali!“ povedal čiernokňažník Kajkovým hlasom.

„Sonička nech je smutná princezná, Zuzka pyšná a Gabika štrbavá,“ navrhol kominár hlasom Fera Vavreka.

„Ja nechcem byť smutná princezná,“ ohradila sa Sonička. „Prečo by som mala byť smutná, keď som veselá?“

„Veď si vždy bývala smutná, tak prečo si zrazu taká veselá?“ zapárala do nej Snehulienka Lindiným hlasom.

„Preto som veselá, lebo už nie som Lániková,“ odvrkla jej Sonička. „Ak to nevieš, už tri dni sa volám Veselá. Moja mama sa zosobášila s ujom Dušanom.

Odvtedy sme všetci Veselí a on je môj nový ocko.“

„A môj ocko povedal, že také krásne šaty, ako sú moje, nemá nijaká princezná na svete!“ pýšila sa Zuzka. „Aj to povedal, že by som v nich mohla ísť rovno na sobáš. Ja by som sa však zosobášila iba s princom. Nemusel by byť veselý, len keby mal aspoň také krásne šaty ako ja!“

„Pyšná princezná sa dozaista zosobáša so mnou,“ vystatoval sa

šašo hlasom Števa Buchtu. „Veď také krásne šaty, ako mám ja, nemá nijaký princ na svete!“

Gabika sa smiala spolu s ostatnými, a ani čiernokňažník sa nevydržal tváriť strašidelne. Šašovi bol kockovaný kabátik dlhý, pásikové nohavice široké a staré vyčaptané topánky veľké ako lode. Šašo sa ustavične potkýnal a padal, ale vždy tak podarene, že sa všetci išli popučiť od smiechu.

Nesmiala sa iba pyšná princezná. Vyplazila na šaša jazyk

a odcupkala k záhradnej bránke. Stála tam možno aj hodinu a robila sa, že ovoniava jazmínový krík. Gabika však dobre vedela, prečo postáva akurát pri bránke. Určite chcela, aby ju prvú uvidel Ondřík, keď príde na karneval oblečený za princa.

Aj Gabika chvíľku premýšľala, kde tak dlho Ondřík môže byť. No nech bol, kde chcel, aj bez neho sa všetci dobre zabávali. V záhrade hrala hudba, šašo tancoval s veselou princeznou a kominár so Snehulienkou. Lubka, preoblečená za lekárku, merala horúčku Popolvárovi Máriovi a čiernokňažník sa pokúšal nastrašiť Gabiku. Zatiaľ sa ho nikto nezľakol, Gabike ho bolo ľúto, preto sa aspoň tvárila, že sa

bojí. Veď kto by sa bál čiernokňažníka, čo šušle?

Gabika sa naozaj naľakala, až keď pri bránke uvidela piráta. Predtým piráta videla iba nakresleného v jednej otcovej knižke. Tento bol však živý! Námornícke tričko mal rozstrapkané, nohavice tiež a na hlave šatku, uviazanú pri uchu na uzol, ako to mávajú len piráti. Najstrašnejšie bolo, že sa pozeral iba jedným okom. Druhé mal zakryté čiernou páskou. Keď sa uškrnul, bolo vidieť, že mu vpredu chýba zub.

Gabike ani na um nezišlo, že by to mohol byť Ondřík, a predsa to bol on!

Prezradila ho mamička, keď začala súdružke učiteľke nahlas rozprávať, prečo prišiel Ondřík neskoro.

„Mal už pripravený kostým princa, ale za ten svet si ho nechcel obliecť, keď mu pri raňajkách vypadol zub. Ak je vraj štrbavý ako pirát, aj na karneval pôjde oblečený za piráta!“

Ondřík si myslel, že vyhrá prvú cenu, keď sa mu podarilo všetkých vyľakať. Lenže sa zmýlil. Prvú cenu vyhral šašo Števa Buchtu. Súdružka učiteľka povedala, že si ju zaslúži, lebo všetkých rozveselil.

„Dnes sme spolu posledný raz a ja som rada, že vás všetkých vidím zdravých a veselých. A teraz šup-šup najprv do umyvárky, nech vám nevychladne slávnostný obed!“

Gabika sa musela s obedom poponáhľať, veď ešte nebola ani preoblečená, a pred bránou ju už čakala mamička. A nielen ona! Aj ďalšie veľké prekvapenie. Spo-

lu s mamou na ňu čakala aj Petra Oravcová, s ktorou sa v zime zoznámila na slávnostnom zápise do prvej triedy. Odvtedy si Gabika často predstavovala, čo všetko Petre povie, až sa s ňou stretne. Keď ju však len tak z ničoho nič uvidela, od prekvapenia celkom stratila reč.

„Vidím, že si rovnako prekvapená, ako som bola ja,“ usmievala sa mama. „Netušila som veru, že tá Petra Oravcová, ktorú tak rada spomínaš, je dcéra mojej kamarátky Janky Hupkovej, s ktorou som kedysi chodila do

školy. Nevideli sme sa celé roky a pred chvíľou sme sa náhodou stretli na ulici. Petra zostane do večera u nás. Práve dnes sa sťahujú na naše sídlisko.“

Potom ich mamička poslala do parku poprechádzať sa, kým ona nakúpi a doma poupratuje.

„Počkajte ma pri fontáne, o hodinu si prídem po vás, pôjdeme na zmrzlinu.“

Gabike sa do parku nechcelo a čudovala sa, prečo sa ta Petra tak veľmi ponáhla.

„Neponáhľam sa do parku, ale do školy!“ vysvetlila Gabike, keď ich už mamička nemohla počuť. „Načo by sme čakali až do septembra, keď sa do našej triedy môžeme ísť pozrieť už dnes? Nemusíš sa báť, teraz tam nikto

nebude. Vyskúšame si, v ktorej lavici sa najlepšie sedí. Len aby sme prišli do školy skôr, ako ju zatvorí!“

Škola bola ešte otvorená. Cestou do triedy nikoho nestretli, no Gabika sa aj tak bála. Zdalo sa jej, že za nimi kráča dajaký obor, ale to len na prázdnej chodbe duneli ich vlastné kroky.

Petra si vyskúšala všetky lavice okrem poslednej.

„Babinka povedala, že posledná je somárska a sedávajú v nej iba hlúpe deti. My dve budeme sedieť vždy len v prvej lavici, však!“

„Radšej už poďme,“ súrila ju Gabika. „Školu zatvorí a my tu zostaneme až do septembra!“

„Čo si taký zajko-bojko!“ pozrela na ňu Petra vyčítavo. „Keď som s tebou ja, nemusíš sa ničoho báť!“

Zrazu sa však otvorili dvere, čosi v nich zahrnulo a zľakli sa obidve. Najprv uvideli vedro a metlu, potom sa vo dverách zjavila hlava tety upratovačky.

„No ale toto!“ zažmurkala od prekvapenia. „A čo vy dve redkovky, vari ste tu zapustili korene, že sa neviete pohnúť z miesta? Škola sa už skončila, tak hajde domov!“

„My nie sme redkovky, my sme žiačky prvej cé!“ opravila ju Petra. „A škola sa neskončila, iba školský rok. V septembri sa znova začne a my budeme chodiť do tejto triedy, preto sme si ju prišli obzrieť.“

„Pozrimeže, vajce chce učiť sliepku!“ krútila teta upratovačka neveriaco hlavou. „A viete vy, žiačky prvej cé, čo je toto?“ ukázala na metlu. „Ak obe nebu-

dete na slniečku, kým narátam do desať, tak vás vyobšívam, že na mňa nikdy nezabudnete!“

„Čo si nezbadala, že teta upratovačka iba žartuje?“ chlácholila Petra Gabiku, keď dobehli k fontáne. „Mala si vidieť, ako sa smiala! Ja som sa obzrela a videla som ju. Čestné prvácke. Pred nami sa asi hanbila smiať, lebo nemá zuby. Iba vpredu jej trčali dva ako ježibabe.“

Gabike tak vyschlo v krku, že musela v cukrárni najskôr vypiť malinovku, až potom sa pustila do zmrzliny. Mamička zjedla veľkú vanilkovú a Gabika s Petrou veľkú orieškovú.

„Určite v nej boli namiesto orieškov pomleté bláznivé huby,“ sťažovala sa po večeri mama otcovi. „Len čo ju zjedli, poskakovali a poskakovali a vymýšľali si básničky. Jednu bláznivejšiu ako druhú.“

Gabike sa najväčšmi páčila tá, ktorá sa Petre podarila, keď išli z cukrárne:

*Ja som žiačka z prvej cé,
podobám sa na vajce.
Ja som vajce céčko,
vypilo som mliečko.
Keď narastiem ešte byľku,
naučím sa násobilku!*

Mamička sa asi bála, že Gabika s Petrou znovu začnú poskakovať, preto ich rýchlo poslala do detskej izby.

„V izbe je viac miesta, tam si môžete poskakovať, koľko sa vám žiada.“

Gabike sa však žiadalo čosi celkom iné.

„Poďme si šepkať, ktorá z nás má aké želanie! Ja mám iba

jedno veľikánske. Aby som mala sestru!“

„Sestru by som chcela aj ja,“ priznala sa Petra. „Lenže moja mama nechce. Vraj by sa jej hlava rozletela na márne kúsky, keby mala doma ešte jedno také táradlo!“

„A mojej by zasa hlava praskla! Nemohli by sme mať dajako sestry aj bez našich mamičiek?“

„Čo by sme nemohli. A ako ľahko!“ rozžiarila sa Petra. „Ty budeš moja sestra a ja tvoja! Len to nesmieš prezradiť mame, aby jej náhodou nepraskla hlava.“

„A ty svojej, aby sa jej hlava nerozletela na márne kúsky!“ smiala sa Gabika. „Keď si moja sestrá, tak by si so mnou mohla aj spať.“

„Ale čo poviem mame, keď si po mňa príde?“ premýšľala Petra nahlas.

„Čo by si jej hovorila, budeme už spať.“

„Ozaj!“ potešila sa Petra. „Ja vždy zaspím, len čo si ľahnem, a potom ma už nezobudí ani kanón,“ hovorí moja babinka.

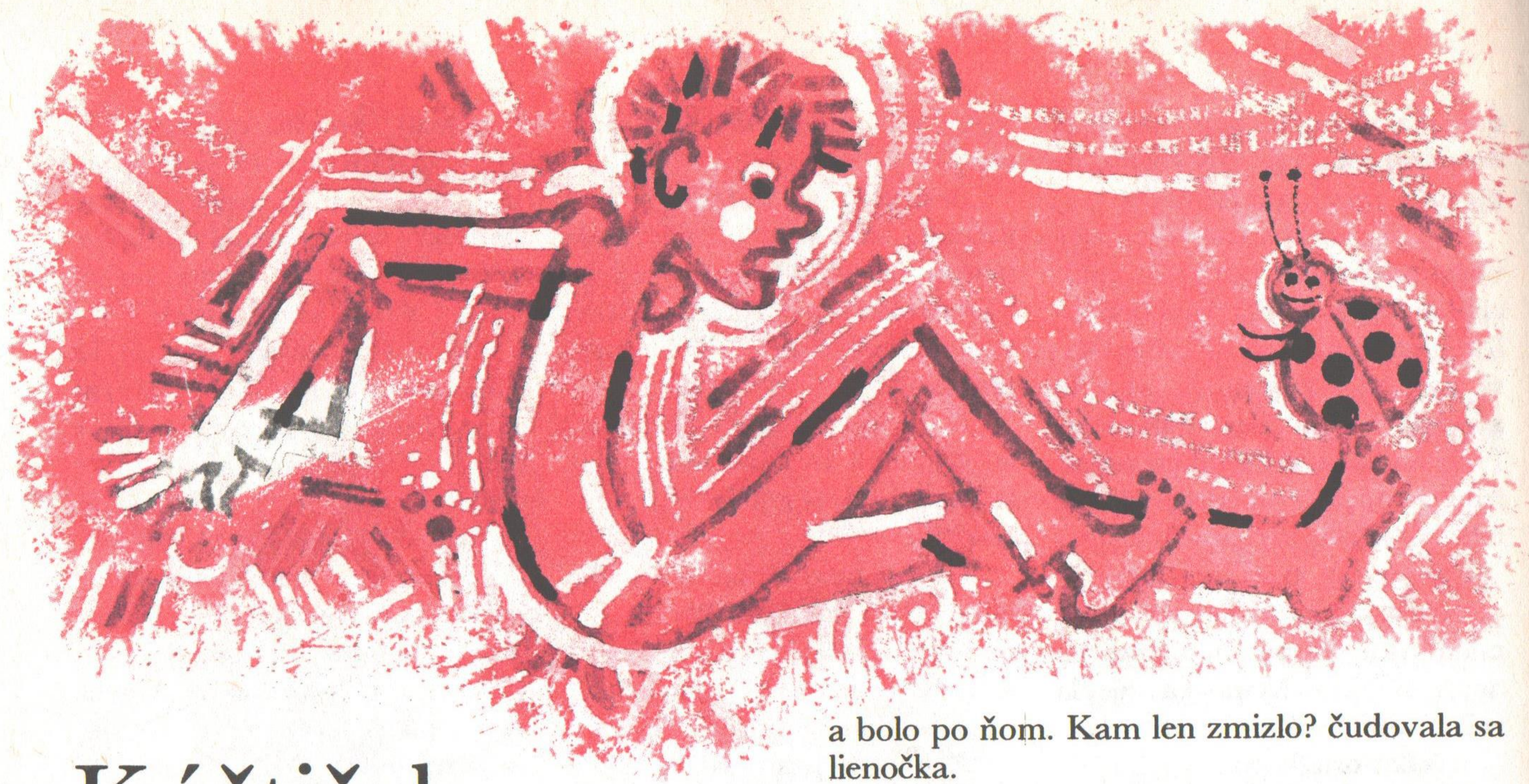
Gabika požičala Petre nočnú košeľu a ľahli si do postele.

„Keď sme sestry, možno sa nám prisní aj rovnaký sen,“ zamrmľala Petra ospanlivo. Mne sa už tuším začína snívať...“

Petra zaspala tak rýchlo, že sa to zdalo Gabike až smiešne. A nielen jej. Usmievala sa aj opička Šašinka. Iste sa jej páčilo, ako sa Gabika s Petrou jašili, veď na ne z poličky dobre videla. A možno už teraz pre ňu vymýšľala rozprávku o dvoch pojašených sestrách.

KONIEC

Kúštiček slniečka

ZUZANA KUGLEROVÁ

Spod lopúchového lista vykukla mama lienka.

„Akosi je tu chladno,“ povedala. „Mali by sme ísť na slniečko.“

Roztvorila červený kabátik, zatriasla krídelkami a ...frrrnk. Už jej nebolo. Lienočka sa jej sotva stačila chytiť za ľavú zadnú nôžku.

Leteli nad krajinou. Videli dom. Za domom záhradu. Za záhradou les. Za lesom pole.

Mama lienka zletela dolu. Sadla si na steblo trávy a spokojne zaspala.

„Veď povedala, že ma vezme na slniečko,“ začudovala sa v duchu lienka. „A tu je iba les a pole.“

Opatrne zliezla z trávy a pustila sa smerom k slnku. V podvečer si myslela, že už-už bude na ňom. Bolo celkom nízko. A blizučko až strach. No zrazu vhušlo za najbližší kopec

a bolo po ňom. Kam len zmizlo? čudovala sa lienka.

Naslepo sa predierala tmavým lesom. Veruže, nešlo sa jej ľahko. Bála sa každého šuchnutia. Zrazu sa za ňou ozval praskot. Vydesene vyliezla na papradie a stiahla tykadielka. Ktosi sa priblížil až k nej a dotkol sa jej mäkkým ňufáčikom. Mačka.

„Čo sa tak trasiješ?“ opýtala sa nežne.

„Mám strach,“ požalovala sa lienka. „A je mi zima. Chcela som ísť na slniečko. Ale neviem, kde je. Zmizlo.“

„Schovalo sa do svojho zlatého mesta,“ povedala mačka. „Sama ho veru nenájdeš. Poď, trochu ťa ponesiem. Aj ti cesta rýchlejšie ubehne, aj si oddýchneš v mojom kožušku.“

Lienočka s radosťou zaliezla do jej hebkej srsti. Bolo jej v nej tak príjemne, že čochvíľa zaspala. Nad ránom ju mačka zložila na zem.

„Zlaté mesto je hneď za kopcom,“ povedala. „Ďalej už s tebou nepôjdem. Ale aby ti nebola zima, dám ti dva chlčky. Jeden je pre slniečko, druhý si nechaj. Zohreje ťa.“

A zmizla v kroví. Naradovaná lienka zdvihla dva chlčky srsti, ukryla ich do kabátika a pustila sa vpred. Čoskoro uvidela mesto. Bolo obkolesené hrubými zlatými múrmi. Zrazu uvidela bráničku, takú uzučku, že ju od zeme nebolo vidieť. Pri bráne sedelo chlapča, chudé a vyziabnuté až na kosť.

„Kto si?“ spýtala sa ho lienka s ľútosťou.

„Som Vetroplach. A je mi hrozná zima. Daj mi niečo, lebo zamrznem.“

„Mám dva chlčky srsti od mačky. Jeden ti dám, ak chceš.“

Vetroplach dychtivo natiahol ruku:

„A nemohla by si mi dať aj ten druhý?“

„Nemohla. Je to darček pre slniečko.“

„Máš predsa ešte svoje krídelká.“

„Krídelká?“ zhíkla lienka. „Veď som na nich ešte ani neletela.“

Vetroplach pozeral na ňu tak prosebne, že jej ho prišlo ľúto.

Dala mu obidva chlčky srsti a vošla do zlatého mesta. Uprostred veľkého námestia sa blýskal jagavý palác. Žiaril tak tuho, že ho takmer nebolo vidieť. Lienočka podišla k nemu. Hľadala dvere, hľadala okno, hľadala hocijaký vchod, no nenašla ani myšaciú dierku. Napokon si unavene sadla k stene a rozplakala sa.

„Prečo plačeš?“ opýtal sa jej snečný lúč Svetláčik, ktorý spolu s ďalšími lúčmi strážil palác.

„Ukáž mi, kadiaľ sa vchádza dnu.“

„Jagavý palác nemá dvere. Je celý zo svetla. A dnu sa dostane iba ten, kto sa sám stane svetlom.“

„To nedokážem!“ zvolala lienka.

„Možno áno. Ja som Svetláčik. Rozumieš? Sviatim. Skús to aj ty.“

„Akože by som mohla svietiť?“

„Len to skús. Sviatim znamená dávať. Keď dáš všetko, odrazu sa zažneš.“

Lienočka sa zamyslela.

„Mala som dva chlčky srsti. Dala som ich Vetroplachovi. Sviatim, Svetláčik?“

„Ešte nie. Niečo ti muselo zostať.“

Ale lienka sa nechcela vzdať krídeliek, na ktorých ešte neletela, a tak iba smutne vzdychla:

„Nič.“

„Nič je len nič,“ odvetil Svetláčik. „Z toho sa svetlo nestane.“

„Zbohom, lienka. Aj keď si dala veľa, nedala si všetko. Jagavý palác zostane pre teba zatvorený. Nesvietiš.“

Svetláčik smutne sklonil hlavu a pomaly sa strácal v tme. Za ním postupne zhasínali aj ostatné snečné lúče.

„Počkaj,“ skríkla lienka. „Vezmi si teda moje krídelká.“

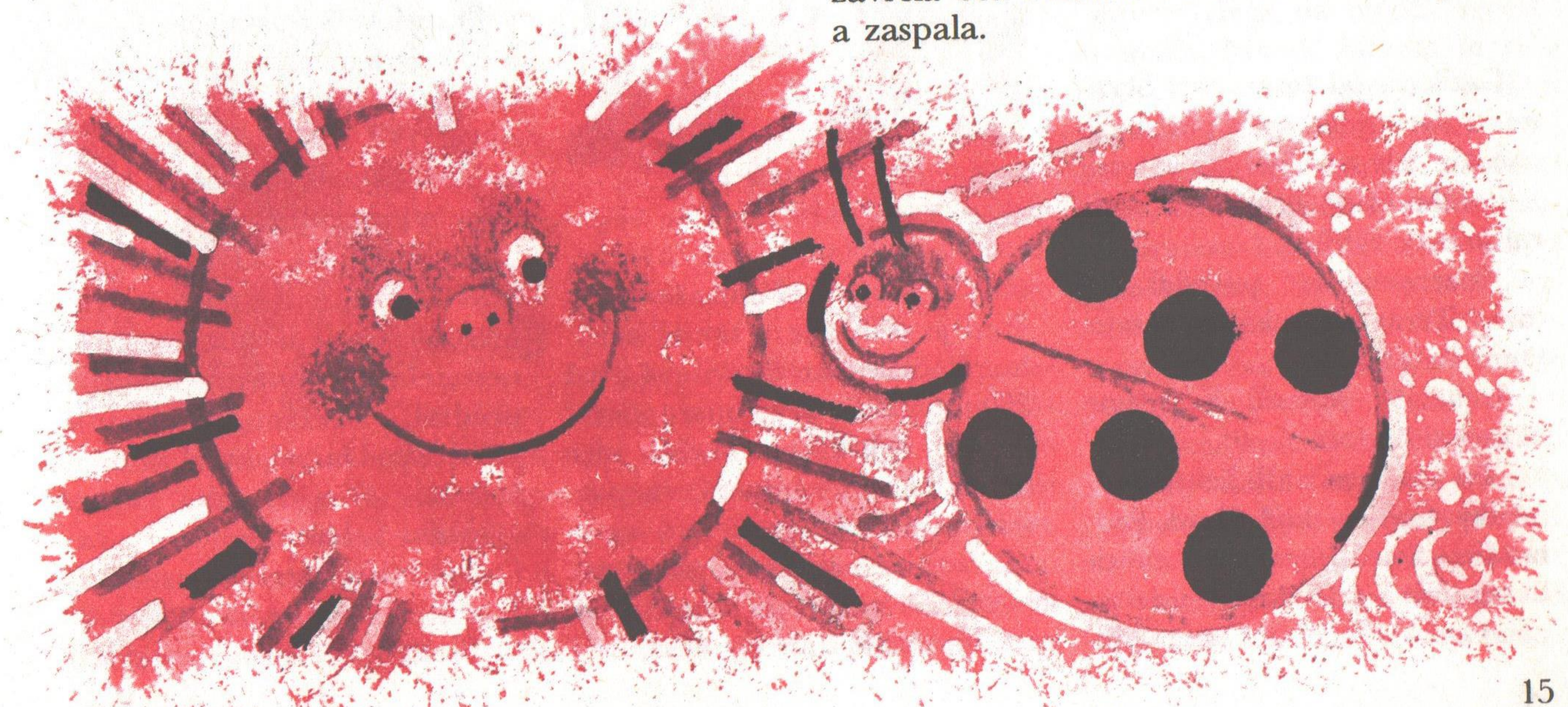
Hneď nato si rozhrnula bodkovaný kabátik. Krídelká zasvietili jemným perleťovým plameňom. Vtedy sa Svetláčik zohol, položil si ju na prst a zanesol do jagavého paláca.

„Teraz už svietiš,“ povedal jej. „A vitaj. Si na slniečku.“

„Naozaj?“ zaradovala sa lienka.

„Naozaj. Veď aj ja som kúsok slnka.“

Pobozkal jej tykadielka. Lienka blažene zavrela oči. Pritúlila sa k Svetláčikovej ruke a zaspala.

Tajomstvo železného náramku

PAVEL DVOŘÁK

Stalo sa v predchádzajúcich kapitolách:

Vďaka Simone a Markovi objavili archeológovia v Bratislave keltské pohrebisko, čím vyriešili dávnu záhadu: kde sa podeli ľudia, ktorí na území Bratislavy postavili naše najstaršie mesto. Z romantickej histórie plnej strachu a hrôzy sa odrazu stal triezvy, ale významný vedecký nález. Archeológ vyviezol deti nad mesto, aby im ukázal, čo vlastne našli.

DVETISÍC-ROČNÉ MESTO

Gazik zastal tesne pod Slavínom. Cestujúci vystúpili a archeológ ich zaviedol na miesto, z ktorého sa na Bratislavu otváral krásny výhľad.

„Pozerajte sa,“ povedal deťom. „Teraz vám ukážem mesto, ktoré ste objavili.“

Archeológ hovoril a pritom ukazoval prstom.

„Tu všade sa našli keltské pamiatky: Červený kríž, Hrad, Podhradie, Staré mesto, námestie Slovenského národného povstania, Gottwaldovo námestie, Pali-

sády. Predpokladáme, že oppidum je približne v tomto okruhu. Väčšom ako Bratislava pred 200 rokmi! To už je mesto, pravda? V keltských mestách síce neboli ulice a námestia, naopak, stáli tam celé gazdovstvá aj so záhradami a chlievmi, ale aj tak je to čosi veľkolepé. Opevnenie, to sa mohlo ľahko zničiť, veď

v Bratislave sa ustavične stavia, a čože je to zopár starých kameňov alebo trochu hnilého dreva. Ale mŕtvi? Celé kostry? Pokým sme ich nemali, ťažko bolo hovoriť o oppide.

Archeológ sa odmlčal a namiesto neho sa zdola ozývalo mesto; tlmeným hukotom áut, nezreteľným šumom, ľudskými prúdmi, vežami, komínmi i snečnými lúčmi, ktoré sa odrážali od sklenených tabúľ tisícok výkladov a okien.

Archeológ sa znovu rozhovoril: „Železný náramok alebo presnejšie nánožný kruh sa stal kľú-

— nielen v celom Československu, ďaleko-široko by sme ťažko hľadali rovné...“

A potom takmer slávnostne doložil:

„A z tej slávy sa teraz trochu ujde aj mne, lebo ja ten dôkaz preskúmam a oznámim do celého sveta. A tak vám teda ďakujem.“

„Ja vám ďakujem tiež,“ povedal otec. „Teraz nám pod oknami už celkom iste nebude smrdieť benzínová pumpa. Bude tam iste pamätník, múzeum dvetisícročného mesta...“

„A ja budem mať tú históriu rovno pod oknami,“ pridala sa

čom k tej veľkej záhode. Vďaka nemu sme objavili pohrebisko ako potrebný doklad o tom, že mesto pod nami žije už plných dvetisíc rokov. Je najstarším mestom nielen na Slovensku

sused, „a nebudem sa za ňou musieť vláčiť na svojich krivých nohách. Marek, ja som to tušil od chvíle, keď si pod bránou stratil železnú guľu odlomenú z nánožného kruhu. Sledoval som ňu, lebo niekedy tak trieskate bránou, keď idete s Harym na prechádzku, že sa to nedá vydržať. Chcel som si vás trochu podať, a tak som čakal, lebo som vedel, že v tom lejaku vonku dlho nezostaneš. Lenže som iba zazrel, ako ti čosi pred dverami vypadlo, a kým som sa vyteperil, už ňu nebolo. Zdvihol som tú vec a videl, že sa ti dostalo do rúk čosi úžasné. Veľmi som sa bál, že

to pokaziš, zatajiš, zmariš, že nepochopíš význam svojho objavu. Prepáč, ak som bol na vás zlý, nebolo to v zlom úmysle. A nevieš si predstaviť, aký som vám teraz vďačný, že ste tú príležitosť neodhodili, že ste si ju sebecky nenechali pre seba, že...“

„Dost pátosu,“ rozosmiala sa učiteľka. „Dnešné deti už vedia, že s nájdenými pamiatkami sa chodí do múzea, za učiteľom, za

archeológmi, a nie do bazára. Dobrá vec sa podarila, nuž trikrát sláva.“

Až teraz sa deťom celkom uľavilo. Takmer im bolo do smiechu. Akí sú k nim všetci dobrí, chudáci, a keby vedeli, aké úlohy im pripisovali, z čoho všetkého ich upodozrievali. Biedny sused! A otec? No... Radšej zabudnieme.

„Ide sa dolu,“ uzavrel debatu otec, ako keby aj on chcel, aby sa niektoré veci zbytočne nespomínali, „tam to všetko oslávime. Hostina je pripravená.“

Dospelých posadili do auta, deti povedali, že zídu pešo.

Keď gazik zmizol za zákrutou a bolo isté, že ich nik nesleduje, pozrel sa Marek na Simonu

a Simona na Marka a potom sa rozosmiali.

„Čo je, ty tajný spolok!“ dusila sa Simona.

„Vidíš, neverila si a veľa nechýbalo a boli by tú hostinu varili z nás.“

„Zjedli by nás!“ vykrikla Simona.

„Uvarili!“

„Upiekli!“

„Usmažili!“

„Nech žijú mŕtvi Kelti!“ zavolal Marek.

„Aj tak si tlk!“ zajasala Simona. „Ty aj tvoj škaredý pes!“

Chytila Marka za ruku a rozbehla sa s ním dolu ulicou.

Psy sa s brechotom pustili za nimi.

Deti zabočili do vedľajšej uličky a tým stratili výhľad na mesto.

Poznámka na záver:

Celý príbeh je vymyslený. Môže sa však odohrať každú chvíľu. A bolo by dobre, keby sa odohral. Pod Bratislavou naozaj leží naše najstaršie mesto a s ním aj mnoho ďalších tajomstiev. A nielen pod Bratislavou. Kdekoľvek sa môže znenazdajky vynoriť kus nádhernej, tajomnej a romantickej histórie. Treba sa len pozorne dívať. Každá jama, každá priekopa, každý výkop, každý pozorný a chápvavý pohľad môže byť rozhodujúci.

Nezabúdajme!

Každý z nás môže rozkrútiť príbeh krajší a dôležitejší, ako prežili Marek a Simona.

A teraz je už definitívne koniec.

ILUSTROVAL JÁN DRESSLER

Prefíkaní Omišania

CHORVÁTSKA ROZPRÁVKA

Vybrali sa raz traja Omišania loďou do sveta. Keď po istom čase zakotvili v ktoromsi meste, potrebovali si súrne doplniť zásoby jediva. Ale jeden z nich už mal iba dva grajciare, druhý jeden grajciar a tretí nemal nič.

Ten, čo mal grajciar, vraví:

„Ja zaobstarám chlieb.“

Ten, čo mal dva grajciare, povedal:

„Ja víno.“

A tretí vyhlásil:

„Ja prinesiem ryby.“

Keď sa takto dohodli, pobral sa každý svojou cestou.

Ten s grajciarom zamieril rovno doprostred mesta a začal kričať:

„Komu som ostal dlžen grajciar za chlieb?“

Keď to počulo jedno dievčatisko s košíkom chleba na hlave, prihlásilo sa:

„Mne si ostal dlžen!“

„Tak tu ho máš!“ dal jej Omišan grajciar. „Ale potrebujem ešte viac chleba. Prines mi ešte zordva také košíky, ja ťa tu počkám a hneď aj vyplatím.“

Lakomé dievčatisko vyložilo chlieb, vrátilo sa po ďalší, no Omišan viac nečakal, hybaj rýchlo na loď.

Hastrman Hanzi

Medzi riekou Moravou a Dyjou bývali kedysi Slovieni. Ich potomci žijú dodnes v rakúskom Pomoraví a rozprávajú si rozličné povesti a rozprávky.

Najviac Slovákov bývalo v Cahnove. V lenivých riečkach, struhách, tu žilo a po okolí sa potľkalo veľa vodníkov. Jeden z nich, hastrman Hanzi, sa zdržiaval v blízkosti cahnovského mlyna.

Neďaleko mlyna žila aj tetka Tinčla. Volali ju Treperenda, lebo keď začala klebetiť a rozprávať o bosorkách, vodníkoch-hastrmanoch, Klakanici a iných strašidlách, tak trepala jazykom, že ju nebolo možné zastaviť.

Jedného večera sa tetka chystala, že si zamiesi na chlieb.

Išla do komory, aby si naosievala múky, keď vtom zbadala, že múky je vo vreci iba na dne a bude treba zase zaviesť melivo. Hneď sa schytila do mlyna, aby si zahovorila mletie.

Mlynárka sa susedkinej návšteve potešila. A tá hneď o šibeničníkoch, čo ich mali v blízkych Strezeniciach pri Morave vešať. Boli vraj traja: jeden Nemec, jeden Maďar a jeden Slovák. Príbuzní odsúdcov sa radili, ako svojim blízkym pomôžu. Nemci povedali: „Pôjdeme na súd, aby im dali milosť.“ Maďari zasa vraveli: „Zabime sudcu!“ A Slováci sa rozhodli: „Ukradneme v noci šibenicu a vhodíme ju do Moravy.“

Treperenda sa zarozprávala ako vždy a ani nezbadala, že je už hlboká noc. Keď vyšla z mlyna, obecný strážnik práve končil svoje poľnočné hlásenie:

„Vy cahnovské hospodyne, zatvorte si husi, svine,

nech nechodia po ulici,
ja som hlásnik tejto noci.“

Tetka Treperenda pridala do kroku. Bola jasná letná noc. Všade ticho, len žaby kľkali medzi trstinou v močarisku. Naraz čo to? Na chodníku pri prielazku, kade mala prejsť cez plot, stojí malý chlap. Nohy krátke, hlava veľká. Hastrman, pomyslí si tetka Tinčla, ale nestratí odvahu. Nijaký strach! Vodníkovo pozná a vie ako na nich.

„Vpravo! Z cesty!“ zakričí na hastrmana. Napravo od cesty bol mlynský náhon, voda odrazená z riek, poháňajúca mlynské koleso.

Tam, v hĺbočine, kde bolo najviac vody, sa Hanzi rád zdržiaval. Tam ho tetka Treperenda poslala. Keď sa potom zatočila k prielazku, očkom sa obzrela na Hanzih. Zahanbený

Ten s dvoma grajciarmi a s poriadnym demižónom v ruke chodí po meste a premýšľa, ako by prišiel k zopár litríkom vína. Keď prišiel pod viechu, kde bola len jedna starena, čo jej ani z očí dobre nevyzeralo, ochutnal víno a vraví:

„Daj mi z neho plný demižón, ale rovno zo suda, platím hneď,“ povedal a zaštrngal tými dvoma grajciarmi vo vrečku.

Starena bola hneď samá ochota, až sa jej ruky triasli, nuž sa jej ponúkol, že jej pomôže. Keď už mal plný demižón, odhodil čapík z pipy pod sud a vraví:

„No toto, babka! Spadol mi čapík kamsi pod sud, rýchlo pritlač sem prst a podrž, kým ho nájdem.“

Keď starena zapchala prstom dieru na pipe, Omišan schmatol demižón a hybaj kade ľahšie. Nemusel sa ničoho obávať, vedel, že keby starena odtiahla prst, vytieklo by jej víno zo suda.

Ten tretí, čo nemal ani grajciara, stretol akéhosi chlapčiska s košíkom rýb. Hneď ho pristavil a vraví mu:

„Beriem všetko, poď za mnou!“

Nato chlap vykročil a chlapčisko za ním. Keď prišli pred kostol, zrazu sa obrátil:

„Počkaj, chlapče, tu pri dverách! Ja som popov brat, idem mu povedať, aby ti za tie ryby zaplatil.“

Chlapec zostal pri dverách a díva sa. Omišan prišiel k popovi, chvíľu počkal, kým vyspovedal akúsi ženu, a potom sa mu prihovril:

„Prosím vás, dôstojný pane, nemohli by ste vyspovedať aj toho chlapca, čo tam stojí vo dverách?“

Kňaz súhlasil, chlap sa vrátil a vraví chlapčiskovi:

„Odkazuje ti, aby si šiel k nemu, že ti zaplatí.“

Len čo prišiel chlapec k popovi, ten mu vraví:

„Pokľakni!“

Chudák chlapec si myslel, že sa to tak s popom musí hovoriť, nuž si kľakol a sputuje sa:

„Otče, kedy mi zaplatíte? Ja potrebujem peniaze hneď!“

„Čo ti ja mám platiť! Prišiel si sa vyspovedať, alebo nie?“ hnevá sa kňaz.

Kým sa takto dohovárali, Omišan vzal košík s rybami a poďho najkratšou cestou na loď.

Pozhánali teda Omišania všetko, čo chceli. Ibaže nemajú nijaký riad, v ktorom by ryby pripravili. Znovu ísť do mesta

však už nechceli, aby ich niekto z postihnutých nespoznal, a tak odplávali do ďalšieho prístavu. Vzali potraviny z lode a dojednali sa s jednou ženičkou, že si u nej urobia hostinu. Dobre sa najedli, vypili si, a čo im zvýšilo, chcú odnieť na loď, aby mali na cestu. Ale tu sa ozve ženička, aby jej zaplatili za kuchyňu dvadsiatnik, ako sa dohovorili. Lenže Omišania sa začali vrtieť, ošívať, platiť nechce ani jeden.

„Už viem, ako to urobíme,“ povie napokon najstarší z nich: „Žene zaviažeme oči, ona sa postaví do dverí s palicou, a koho udrie, keď budeme vychádzať von, ten to zaplatí.“

Ženička súhlasila, chlapi jej zaviazali oči, ale hneď aj zutekali. A žena len drží v rukách palicu, čaká a kričí:

„Tak už poďte!“

Vtom sa vrátil domov jej muž a ona lup po ňom palicou:

„Dávaj dvadsiatnik, galganisko!“

Prel. MICHAL NADUBINSKÝ

Hastrman už stál pri vode a hrozil jej ukazovák.

Nastali horúce letné dni. Vôňa pokosenej trávy z rozsiahlych lúk medzi Cahnovom, Moravou a Dyjou sa šírila do dvorov. Vtedy cahnovskí mládenci vyvedú svoje vraníky a hnedáky a zamieria s nimi k struhe, kde ich v zátočine budú kúpať. Kone s mládenkami na chrbtoch preplávajú cez hĺbočinu a na plytčine pri brehu ich mladí gazdovia očesú.

Na jednom z hnedákov sa hrdo nesie Rudo, najstarší syn tetky Treperendy. Vedľa neho akosi lenivo kráča náručný kôň, starší vraník Hanzlo. Má podobné meno ako cahnovský hastrman. Naozaj, vodník! Mládenci si naňho ani len nepomyslia. Už sa tešia, že sa osviežia v chladných vlnách struhy. Opásaní zásterou okolo bokov sa ponoria do prúdu a preplávajú cez zátočinu tam a späť. Sú dobrí plavci, Hanzlo sa neboja.

Rudo voviedol kone do zátočiny. V najhlbšom mieste zrazu sedlový začal pod ním klesať. Mládenec hneď vedel, že má v tom prsty hastrman Hanzi. Šikovne preskočil na svojho náručného Hanzla, vyviedol ho na plytčinu a ponáhal sa s ním domov. Keď sa obzrel na struhu, už len kruhy ako veľké kolesá prezrádzali miesto, kde sa potopil jeho obľúbený hnedák.

K struhe potom priviedol otca a mladšieho brata. Spolu vytiahli utopeného koňa na breh. Na jeho zadnej nohe bolo vidieť hastrmanove pazúry. Bola to teda vodníkova robota.

Tak sa teda hastrman Hanzi pomstil tetke Treperende.

Sedí hastrman na javore, pozerá sa dole-hore. Čaká novú obeť náhody, koho by vtiahol zasa do vody.

Podáva KONŠTANTÍN PALKOVIČ

Dobre je, že slnko svieti

VERŠE SOVIETSKYCH A SLOVENSKÝCH DETÍ

Dobre je žiť

Dobre je, že slnko svieti,
že k nám vietor letí — deti!
Dobre je, že stromy z lesa
rastú rovno po nebesá.
Dobre je, že táto rieka
priehľadná je, belasá
a že beží doďaleka
a predbehnúť nedá sa.
Dobre je nám, keď sa hráme,
dobre sa nám túli k mame.
Dobre je žuť steblo trávy,
dobre je žiť a byť zdravý.

Ž. Potockaja, 12 ročná

Pri rieke Oke

V lete je dobre u tety Ňury.
Po dvorčeku jej behajú kury,
má aj dve kozy, obe sú Zorky
a všetko schrumu, bez výhovorky.
Prasiatko v chlieve tiež má chuť dravú,
zje každé jedlo: zje chlieb, zje trávu.

Teta má ešte aj jednu mačku —
tá chodí s kocúrom na rybačku.
A rieka Oka tečie a tečie
a teta Ňura dobrý chlieb pečie.
Bochníky veľké, bochníky malé,
chlieb tety Ňury chutí nám stále.

A. Sokolov, 11 ročný

Verše sovietskych detí
preložil
VOJTECH KONDRÓT

Prečo?

Prečo sú na oblohe vtáky?
Lebo by bez nich spustlo nebo.
Prečo sa rodia rôzne ryby?
Lebo by bola voda mŕtva.
A prečo rastú rovno stromy?
Aby raz mohli uzrieť slnko.

S. Lebedev, 13 ročný

Na mori

Na mori loď sa s loďou stretla:
napravo svetlá,
naľavo svetlá.

Kapitáni sa zdravia z diaľky,
bafkajú z fajky
a krmia čajky.

Na mori loď sa lodi stráca:
napravo zdá sa,
naľavo zdá sa.

S. Prosvorin, 11 ročný

Jar

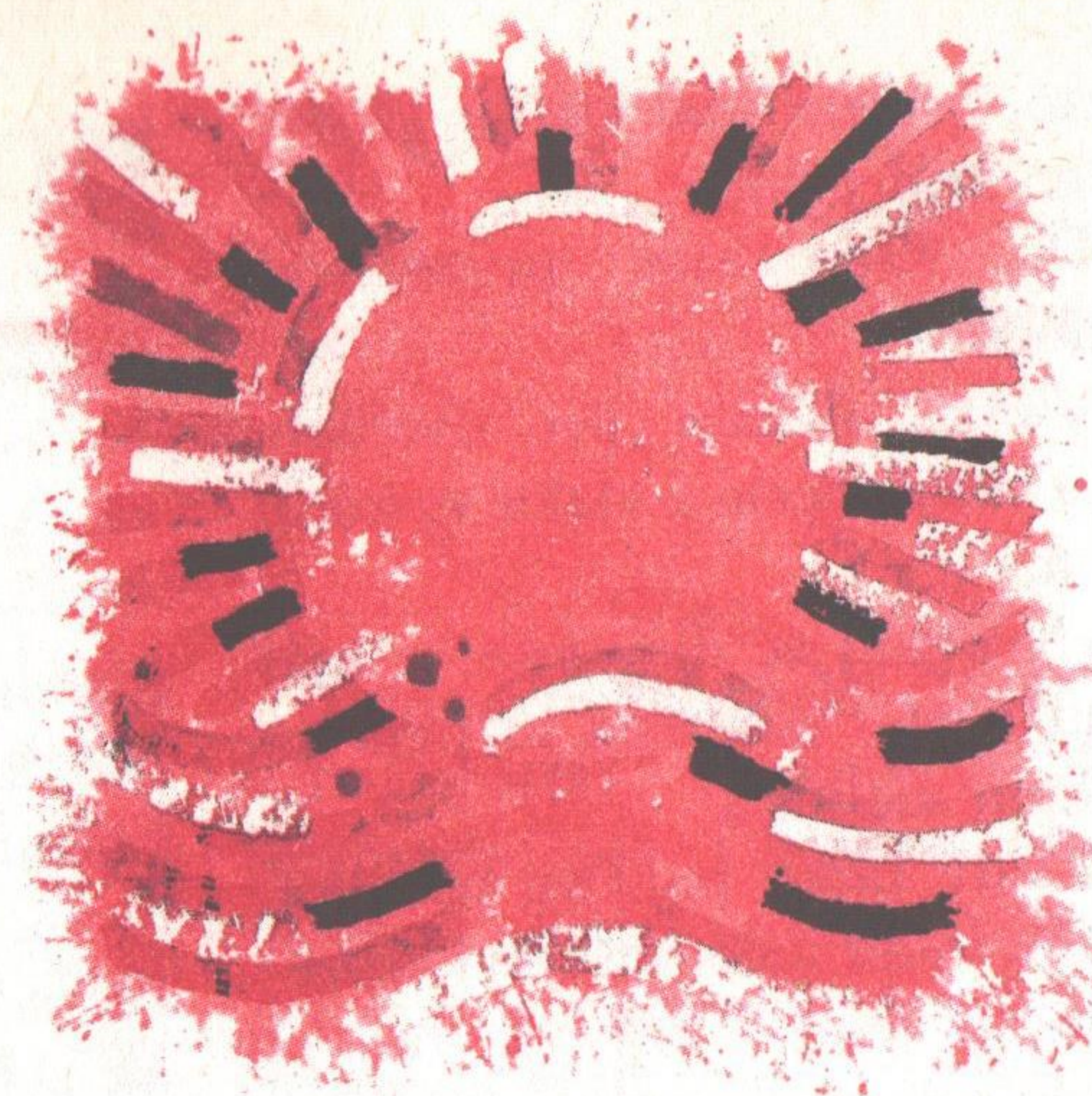
Deň plný slnka...
Potôčky tečú:
pri vlnke
vlnka.
V zelenom lese
štebocú vtáky.
Rozopni ruky:
raz-dva sa vzniesieš
až nad oblaky!

S. Stefanidi, 9 ročná

Potok

Potok sa smeje,
tancuje, spieva,
po kameňoch sa rúti.
A nad potokom
a nad potokom
Marína taškou krúti.

V. Kalušev, 12 ročný

Lampión

Lampión má v brušku
svätajánsku mušku.
Keď ho zažneš, priletí,
keď ho zhasneš, odletí.

M. Vavrík, 12 ročný

Fujara

Fujara je
samá dierka,
na tých dierkach
nie sú dvierka.

Miesto dvierok
sú tam prsty,
každú pieseň
majú v hrsti.

V. Stanková, 11 ročná

Žitný ostrov

Žitný ostrov — to je krása,
až to v mojom srdci jasá.
Stojí, stojí Paka
a k nej letí straka.
A keď straka priletí,
zavolám si na deti:
„Tu Lehnice, tam Lehnice,
tu je pole kukurice.“

A. Potocsiová, 9 ročná

Lysá hora

Lysá hora
ťažkala si,
že jej vietor
odvial vlasy.

A ona sa
od mala
veľmi rada
česala.

R. Koterlle, 11 ročný

Ako sme

PETER VALO

„Si úplne nepraktický človek. Keby si za voľačo stál, tak prestaneš vypisovať tie svoje táraniny. Aj tak ich nikto nečíta. Dnes zaujímajú ľudí autá, vily, chaty a dovolenky v Juhoslávii. Na to, čo tu bolo pred tisíc rokmi, ti každý kašle. Radšej ich zober niekde von, lebo mi tu zožerú hlavu,“ povedala mama.

Ten úplne nepraktický človek je náš tatko.

Tí, ktorí majú mame zožrať hlavu, sme my. Ja, môj mladší brat statočný čierny Chris a sestra Viera.

Minule sme boli v cirkuse. Reval tam jeden lev. Teta v ligotavých čižmách ho bila bičom. Nemám rád, keď niekoho bijú, preto som toho leva lutoval. Potom tá teta prestala leva biť, usmiala sa a strčila mu do papule hlavu. Keby som ja bol ten lev, tak jej ju odhryznem.

Povedal som to aj mame. Nehnevala sa, no zato mi pošepkala do ucha, že som barbar a ten lev nie je sprostý, ale cvičený.

Keď sa mama teraz bojí, že jej zožeriem hlavu, asi si o nás myslí, že sme sprostější a menej vycvičenejší ako ten lev v cirkuse.

Tato prestal písať. Povedal mame, aby zabalila kufre, že ideme na dedinu.

Dedina sa volá Psiare. To vraj

preto, že tam mal kedysi dávno jeden kráľ psinec.

Do Psiar sme pricestovali v noci.

Vierka čakala pri dverách. Ako vždy chcela z vlaku vystúpiť prvá.

„Nepchaj sa, dievčisko, ty máš času dosť,“ odstrčila ju pani vo veľkom klobúku.

Vtedy tatko potichu povedal: „Keby mali naši hokejoví reprezentanti takúto dravosť, tak sú každý rok majstrami sveta.“

Predstavil som si, ako tá tetka v klobúku dáva gól švédskemu brankárovi. Na rukách, v ktorých drží hokejku, nemá rukavice, lebo by nebolo vidieť, že má nalakované nechty.

Vlak zastal. Tetka otvorila dvere a už aj bola v tme.

Bolo to ako v jednom filme, keď sa pod zločincem odrazu otvorili padacie dvere. Potom vystúpil tatko a poskladal nás z vlaku. Nebola tam nijaká stanica s vyvýšenými nástupišťami.

poznávali

Zastali sme na strmom násype, pod ktorým nadávala tetka-hokejistka. Kričala, že to je všetko preto, lebo pri zastávke nesvieti žiarovka a vlak zase nenašiel stanicu. Na vine sú nejakí funkcionári a ona im ukáže.

„Tatko, kde tu budeme spať, keď tu nie je žiadne ôsme poschodie?“ opýtal sa môj mladší brat. Na osvetlenej ulici boli len samé nízke domy a nijaký poriadny panelák.

„Dívaj sa radšej pod nohy!“ odpovedal mu tatko, keď zdvíhal zo zeme revúceho statočného čierneho Chrisa.

„Ukáž, čo si si zas udrel?“ priskočila k bratovi Vierka. V škole bola na kurze prvej pomoci a odvtedy by každého len ošetrovala.

„Všetko,“ odsekol jej statočný čierny Chris a utrel si slzy rukávom.

Tatko potom otvoril jednu plechovú bránku a vošiel. Vôbec mu neprekážalo, že na nej bola tabuľka POZOR, ZLÝ PES!

Namiesto psa nás privítal starký. Potom sa dospelí rozprávali o tom, ako bolo, čo bolo. Nás poslali spať. Psa uvidíme až ráno. Iste tiež spí, lebo už je neskoro.

Ráno sme sa dozvedeli, že starký žiadneho psa nemá a tá tabuľka je iba na odstrašenie zlodějov.

„Tatko, a toto sú malé pštrosy?“

spýtal sa Chris a bojzливо ustupoval pred tvorom s ostrým zobákom.

Pštrosa sme dosiaľ videli len v zoologickej záhrade. Bol za ohradou, ku ktorej sa deti nesmú priblížiť, lebo pštros kope silnejšie ako ligový futbalista. Jeden ujo povedal, že keď sa pštrosovi nepodarí niekoho kopnúť, tak mu aspoň vyďobne oko.

„To nie je pštros, to je sliepka,“ povedala Vierka a zapla kazeták. Chcela si nahráť vtáčí spev, lebo ona bude ornitologičkou. Jednu takú, čo nerobila iné, len sa starala o všelijaké vtáky, videla v telke.

„Tatko, keď je pštros malý, volá sa sliepka?“

„Pštros je pštros. Keď je malý i keď je veľký!“

„A prečo som potom ja malý a volám sa chlapec, a ty si veľký a voláš sa tatko?“

zvery

Z domu vyšiel starký. Tatko sa veľmi potešil, že nemusí sám odpovedať na Chrisove hlúpe otázky. Zatiaľ sliepky-pštrosy pribehli k starkému. Asi čakali, že im dá žrať.

„Sú krotké. Môžeš ich pokojne chytiť do ruky.“

Takto Chris spoznal zvieru, ktoré sme nevideli medzi tigrami, medveďmi a hrochmi v ZOO. Potom zakikirikal kohút. Raz a ešte raz. To posledné bolo tesne pri Vierkinom kazetáku. Ornitologička bola veľmi spokojná. Pretočila pásku naspäť a prehrala nám to zakikirikanie.

Kohút zdrevenel a potom zlostne našuchoril perie.

Jeden náš sused raz hovoril, že kobyľa dáva viac mlieka ako krava. Skoro sa preto pobil s domovníkom. Potom sa zistilo, že je to veľká hlúposť, a keď mu to raz ktosi pripomenul, naháňal ho okolo domu s dáždňikom. Mama vtedy povedala, že ľuďom netreba pripomínať ich vlastné hlúposti, lebo sa môžu uraziť. Teraz už viem, že to neplatí len o ľuďoch, ale aj o kohútoch. Pretože keď sa ozvalo z magnetofónu druhé a tretie zakikirikanie, kohút zatrepal krídlami a zlostne sa vrhol na čiernu skrinku.

Neviem, ako by sa to bolo skončilo, keby sa naň starký nebol zahnal metlou. „Len sa ty neboj. Toto je len mašina. Tá ti tvoje sliepky nezoberie.“

Kohút vyletel na plot a opovrživivo na nás gánil jedným okom.

Medzitým chcel Chris chytiť sliepku, no potkol sa a začal nariekať.

„Nerev ako tur!“ zahriakol ho tatko. „Mal si sa dívať pod nohy.“

„Starký, čo je to tur?“ opýtal som sa starkého.

„Tur je tamto,“ ukázal starký prstom do susedovho dvora. Stála tam celkom obyčajná krava. Vôbec nerevala, iba prežúvala.

Dúfam, že Vierka nenahrá, keď niečo zareve. Možno to bude nejaká hlúposť. Krava-tur sa nahnevá a pred takým veľkým zvieratom sotva ochránime magnetofón obyčajnou metlou.

Roky skúšok

V Bratislave neďaleko Zimného štadióna stojí medovníková chalúpka. Neveríte? Stačí vystúpiť z autobusu či električky a na ulici nazývanej Priekopy ju nájdete. Malý biely domček so zelenými okenicami je učupený rovno pri stene vysokánskeho moderného stavbárskeho hotela. „Medovníková chalúpka!“ — zvolajú deti, čo idú okolo prvý raz. Ťahajú mamu či otca za ruku, aby úzkym chodníčkom pomedzi záhony ruží prešli až k domčeku. Keď nazrú dnu, bývajú trochu sklamané; nie je tam Janko a Marienka, ani pec, ani sladučké medovníky. Zo stien na nich hľadajú fotografie mužov a žien, staré zažltnuté plagáty a stránky novín... Tomu, kto sa na ne pozorne zahľadí, začíta sa do textov pod nimi i do slov na plagátoch, však staré fotografie a dokumenty porozprávajú príbeh, ktorý je rovnako napínavý ako ten o dvoch neposlušných deťoch, čo zabľúdili v lese.

Každá správna rozprávka sa začína slovami „za siedmimi horami, za siedmimi dolami, kde sa voda sypala a piesok sa lial...“ Náš príbeh sa však odohráva v malej krajine, ktorú ľudia oddávna nazývajú Slovensko. A na rozdiel od starých rozprávok vieme aj presne čas, kedy sa začína. Bolo to 14. marca

roku 1939 o dvanástej hodine a šiestej minúte, keď v Bratislave snem odhlasoval vznik samostatného slovenského štátu.

Farská republika

Úradne sa nový štát nazýval Slovenská republika, ale toto pomenovanie sa používalo iba na dokumentoch a na poštových známkach. Ľuďom sa akosi nechcelo spájať slovo republika s poriadkami, ktoré zavládli v novom štátiku. Celú moc na seba strhla Hlinkova slovenská ľudová strana, ktorá za predmníchovskej republiky obhajovala záujmy časti slovenských boháčov a katolíckych kňazov. Ľudáci si začali v krajine bašovať po svojom a uskutočňovať plány, ktoré mali ešte z čias ČSR. Všeličo im poprikazoval aj ich ochranca Adolf Hitler. Stovky Čechov — učiteľov a úradníkov, ktorí roky žili na Slovensku, museli odísť do protektorátu. Tisíce Židov muselo odovzdať svoje majetky do „kresťanských rúk“. Arizátori — tak nazývali nových slovenských majiteľov židovských podnikov, veľkostatkov, dielní a obchodíkov — sa nestarali o osud bývalých vlastníkov svojho ľahko nadobudnutého majetku. Tých najprv zhromaždili do pracovných táborov a potom vyviezli do koncentračných táborov. Arizátori sa nemuseli obávať, že by sa vrátili. Mohli spolu s ostatnými boháčmi veselo podnikať a bohatnúť. Len jednu horkú pilulku museli prehltnúť — najväčšie podniky na Slovensku im pred nosom uchmatli nacisti. Hitlerova Tretia ríša si v zmluvách, ktorými hneď v marci 1939 prevzala ochranu nad malým slovenským štátom, zabezpečila kontrolu nad najdôležitejšími fabrikami. Závody

Hermannu Göringa kontrolovali slovenské podniky ťažkého priemyslu. Povestná IG Farben Industrie, ktorá okrem iného vyrábala smrteľný Cyklón B pre plynové komory nemeckých koncentračných táborov, sa zaujímalala zas o slovenské chemické závody. Drevo zo slovenských lesov, železnú rudu a vzácne kovy zo Spiša a Gemera, ba i osemdesiat tisíc slovenských robotníkov, ktorých ľudácka vláda poslala do Nemecka — všetko vedeli nacisti využiť, zapojiť do mašinerie svojho zbrojárskeho priemyslu vyrábajúceho pre front. I tak však zostalo slovenským boháčom dosť, aby mohli byť s vládou ľudákov spokojní. Nová vláda zrušila mnohé demokratické slobody. Nielenže zakázala boháčmi nenávidenú komunistickú stranu, ale zobrala robotníkom i nezávislé odborové organizácie a zakázala im štrajkovať. Pre nepoučiteľných mala pripravené väznice. Ilavskú väznicu premenili na koncentračný tábor. Vyslúžila si prezývku Machau. Prezývka spájala názov zlopovestného nemeckého koncentračného tábora Dachau a meno ministra vnútra slovenského štátu Alexandra Macha.

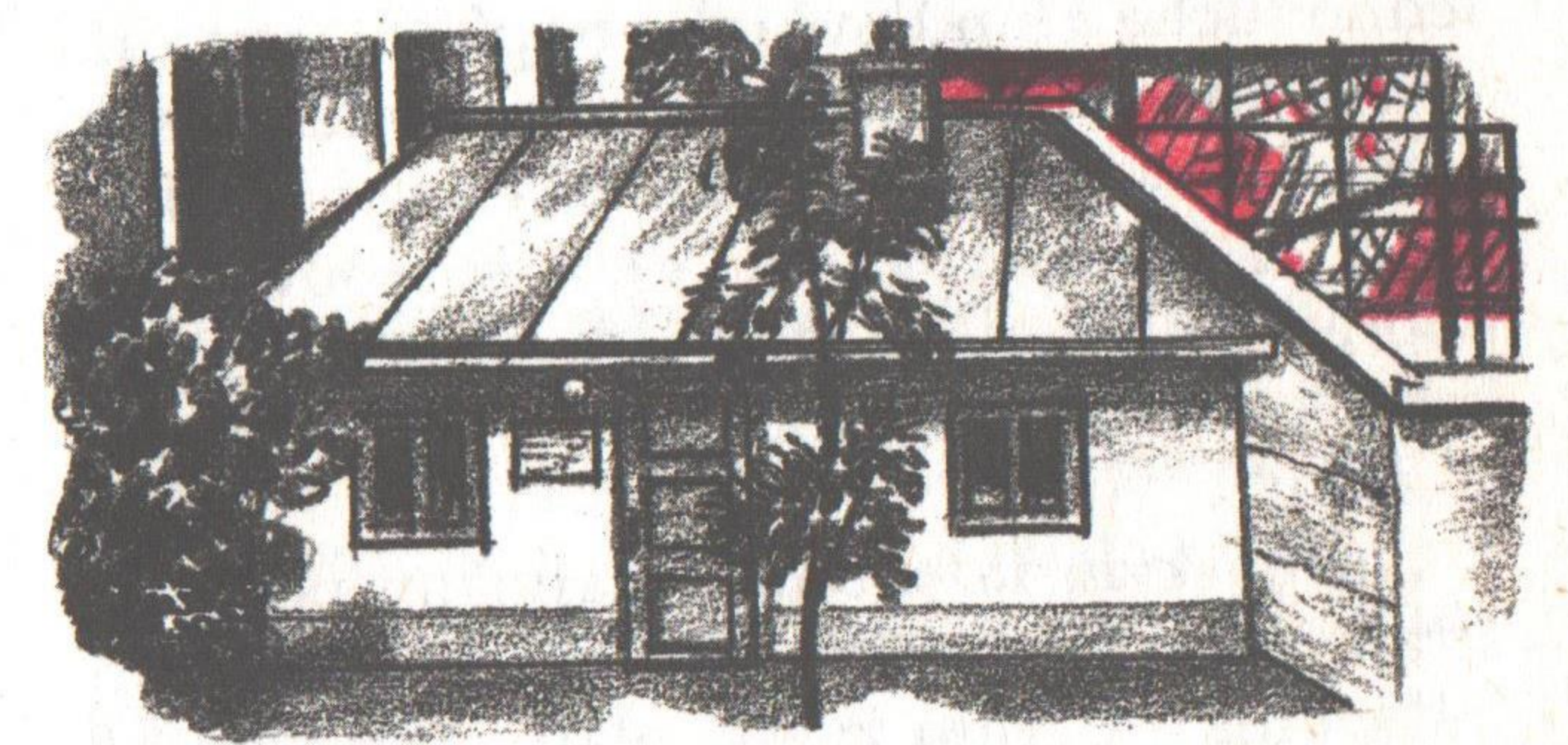
Farská republika — tak pošušky nazývali ľudia slovenský štát, pretože čierne sutany katolíckych kňazov, členov ľudáckej strany sa černeli v mnohých úradoch, v sneme, ba nosil ju i prezident Jozef Tiso — nahovárala svojim obyvateľom, že v dejinách slovenského národa nastal „zlatý vek“. Slováci sa vraj stali pánmi vo svojej krajine, Slovensko ako „ostrov pokoja“ vo vojnu rozbúrenej Európe žije v mieri a blahobyte. A po vojne máme zabezpečené miesto v novej, nacistickej Európe pod ochranou samého vodcu Tretej ríše Adolfa Hitlera.

Ľudáci mohli ľuďom zobrať právo slobodne sa vyjadrovať, ale nie slobodne myslieť. V hlavách ľudí vírili pochybnosti. „Zlatý vek“ bol pre boháčov, ktorí sa stávali ešte bohatšími. Život jednoduchých ľudí sa nezmenil. Nebude cena za „národnú slobodu“ pod ochranou Adolfa Hitlera privysoká? Túto otázku si kládli mnohí, čo poznali názory vodcu nemeckých nacistov na slovan-

ské národy ako „menejcennú rasu“. Prečo by Slováci mali byť výnimkou v hitlerovských plánoch na vykynoženie všetkých Slovanov!? Sladký medovník slov o národnom oslobodení a blahobyte dostával trpkú príchuť.

Tanky v Handlovej

V posledných októbrových dňoch roku 1940 bola telefónna linka medzi Handlovou a Bratislavou horúca. V baniach hrozil štrajk. Robotníci žiadali zvýšenie miezd a zlepšenie pracovných podmienok. Šéfovia fašistických odborov telefonicky prikazovali odborárskym vodcom baníkov, aby situáciu utišili. Veď štrajky sú zakázané. Odbory, ktoré za predmníchovskej republiky viedli ne jeden štrajk a bojovali za záujmy baníkov, v slovenskom fašistickom štáte nič také nesmú robiť. Práve naopak, povinnosťou odborárov je zlikvidovať štrajk.

Pamätný domček ilegálnej Komunistickej strany Slovenska.

Ale handlovskí baníci sa nedali. Márne ich fašistickí odborárski vodcovia odhovárali a rozbíjali schôdze. Dňa 30. októbra popoludní štrajk vypukol. Robotníci odmietli sfarať do bane a obsadili vstup do šácht, aby žiaden štrajkokaz nenarušil ich rozhodnutie. Na druhý deň sa ich pokúšali zastrašiť plagátmi, odmietli im vyplatiť mzdu a na popo-

ludnie sa ohlásil sám minister vnútra Alexander Mach. Chcel prehovoríť k baníkom a presvedčiť ich, aby nastúpili do práce. Prišiel v sprievode ozbrojených žandárov a gardistov a ako posilu si priviedol Franza Karmasina. Inžinier Franz Karmasin bol vodcom slovenských Nemcov. Jeho fašistická Nemecká strana zasadala po boku ľudákov v slovenskom sneme a mal veľké slovo aj vo vláde. Teraz mal pomôcť Machovi utíšiť nemeckých baníkov v Handlovej, ktorí svorne so slovenskými vstúpili do štrajku.

Ani Mach, ani Karmasin nepochodili. Ich reč sprevádzal piskot a výkriky nesúhlasu. Všemocný minister vnútra musel s hanbou odísť späť do Bratislavy. Ešte cestou z Prievdze vydal príkazy na tvrdé potlačenie štrajku. Prvého novembra sa Handlová a jej okolie začali podobať na frontovú oblasť. Mesto obsadilo 215 žandárov, 170 mužov motorizovanej pechoty z Kremnice, dve desiatky príslušníkov štátnej bezpečnosti, ba z Martina povolali 50 vojakov so 4 tankami a 4 obrnenými vozmi. Začalo sa vyšetrowanie a zatýkanie. Jednoduchá Handlovčanka napísala v tie dni v liste známemu: „Je tu strašne veľa vojska a žandárov, bola tu veľká bitka pri bani... ľudia sa strašne búria. Veľa susedov nám pobrali a zatvorili... Odviezli ich v noci, ako keby boli kradli... viedli ich ani psov na štranku“.

Slovenským fašistom sa napokon podarilo štrajk zlomiť. Baníci sfárali do baní. No ľudáci im o tretinu zvýšili platy. Handlovský štrajk a ďalšie nepokoje robotníkov ukázali, že ľudáckej vláde sa nepodarilo získať na svoju stranu proletariát. Robotníci nenaleteli na sladké slová o národnej slobode.

„Cyril“

Muža s krycím menom Cyril sa štátna bezpečnosť slovenského štátu márne pokúšala dolapiť po tri roky. Bol vedúcou osobnosťou v tajnosti pracujúcej Komunistickej strany Slovenska. Vy ho však už zo stránok Slniečka poznáte! Zanechali sme ho ako

učiteľa detí interhelpovcov v ďalekom Frunze-Pišpeku pod zasneženými štítmi Ťan-Šanu. Ján Osoha, rodák z Podolí na Morave, mal ako sirota v predmníchovskom buržoáznom Československu uzavretú cestu k školskému vzdelaniu, po ktorom toľko túžil. Jeho sen sa splnil až v dospelom veku — Interhel-po ho vyslalo najprv na vysokú školu vo Frunze a potom do samej Moskvy. V roku 1935 sa vrátil do vlasti. Strana ho poslala na východné Slovensko, do Michaloviec. Neskôr pracoval ako tajomník vo zväze domkárov a roľníkov. V roku 1938, keď ľudáci zakázali komunistickú stranu a veľa známych predstaviteľov strany muselo odísť do cudziny, prevzal riadenie činnosti strany tajný ústredný výbor, ktorý tvorili Július Ďuriš, Ľudovít Benada a Ján Osoha.

Komunistická strana samozrejme nemohla pracovať v slovenskom štáte starým spôsobom. Nesmela zvolávať zhromaždenia, vydávať noviny a knihy, viesť štrajky — ba vlastne nesmela ani existovať. Napriek tomu strana žila ďalej. Komunisti vytvárali trojčlenné tajné skupinky, ktoré sa navzájom nepoznali. Iba vedúci skupiny poznal člena nadriadeného článku, i to pod krycím menom. Tak vznikla celá sieť nielen buniek, ale i okresných vedení. Nitky sa zbíhali do rúk ústredného vedenia. Po zatknutí Ďuriša a Benadu vytvoril Osoha druhé a neskôr tretie ústredné vedenie.

Štrajk — najsilnejšia zbraň robotníkov a komunistov — sa v slovenskom štáte, kde neboli slobodné odbory a vláda neváhala nasadiť proti baníkom tanky, nemohol stať hlavnou formou boja. To ukázala i Handlová. Bolo treba začínať inde — presviedčať ľudí o skutočnej tvári slovenského fašizmu, o osude, ktorý ľudáci slovenskému národu chystajú. Na múroch domov, na stromoch, sedadlách autobusov sa začali zjavovať letáky. Obrázky maľované neumelou rukou i jednoduché slová varovali. Hovorili trpkú pravdu o výčinoch nacistov, o politike ľudákov, vyjadrovali vieru vo víťazstvo Sovietskeho zväzu, proti ktorému Hitler a po jeho

S baníkmi si neporadil ani ľudácky minister.

boku i malý slovenský štát začali vojnu. Z rúk do rúk putovali dokonca noviny, ktoré strana tajne vydávala — Hlas ľudu, Kladivo, Boľševická zástava. Správy Komunistickej tlačovej kancelárie prinášali články o situácii na Slovensku a na frontoch druhej svetovej vojny, o plánoch Adolfa Hitlera i o tom, kde hľadať záchranu pre slovenský národ. Bolo treba získať papier, tlačiarenské písmenká na tlačenie letákov a novín, rozmnožovacie stroje a chemikálie — a to všetko tajne.

A tu sa musíme vrátiť do nášho domčeka, medovníkovej chalúčky na Priekopách. V malom záhradnom domčeku bola jedna z mnohých tajných skrýš, ktoré komunisti vybudovali. V malej pivničke vykopanej pod domčekom boli schované tajné materiály. Rozmnožovali sa tu plagáty i letáky a noviny. Ba múry domčeka si pamätajú i rozhovory

o založení jednej z prvých partizánskych skupín na Slovensku — skupiny Janka Kráľa v Malých Karpatoch. Preto architekti domček starostlivo uchránili medzi výškovými domami sídliska a pracovníci Mestského múzea na steny jeho dvoch malých miestností zavesili letáky a fotografie odvážnych mužov a žien, ktorí sa v ťažkom období prvých rokov druhej svetovej vojny postavili proti nespravodlivosti a klamstvu a mnohí neváhali obetovať i to najcennejšie, čo mali — svoj život. K osudu ľudí zo zažltnutých fotografií z bratislavskej medovníkovej chalúčky sa však vrátíme až po prázdninách, v budúcom ročníku Slniečka.

Píše dr. ALŽBETA SOPUŠKOVÁ
Katedra čs. dejín a archívniectva FFUK

ILUSTRUJE JOZEF CESNAK

Každé narodeniny sú veľkou udalosťou...

Rozhovor s publicistom a spisovateľom Pavlom Dvořákom

Váš osud ako osud slovenského spisovateľa je trochu zvláštny. Narodili ste sa v rodine českého úradníka...

A akého úradníka! Môj otec patrilo medzi tých Čechov-odborníkov, ktorí prišli pracovať na Slovensko. Po oslobodení pomohol založiť bratislavské Elektromontážne závody, jednu z kľúčových fabriek. A práve to, že bol

taký skvelý, nepriamo spôsobilo, že som sa stal slovenským spisovateľom.

Ako to myslíte?

Tesne pred vojnou poslali otca pracovať do česko-nemeckého pohraničia. Lenže krátko na to obsadil Hitler Sudety. Otca premiestnili do Košíc. Ani tam sme sa však dlho nezohrali, a putovali sme do Prešova a odtiaľ do Bratislavy. Tu sme už, našťastie, zostali natrvalo.

Ako som už povedal, otec bol skvelý technik a mama herečka. Jeden ma učil presnosti a druhý láske k umeniu a obaja to radi trochu preháňali. Príbehy, ktoré mi rozprávali, boli ako vzrušujúce romány, a tak som sa azda zákonite stal autorom vecnej literatúry. Hádám sa mi podarilo spojiť v sebe maminu fantáziu a otcovu technickú presnosť.

Keď naši čitatelia trochu podrastú, budú si môcť prečítať vaše práce z oblasti histórie...

Niektorí podrastú a iní už podrástli. Stretol som sa s mladým archeológom, ktorý mi povedal, že sa dal na štúdium tejto vedy pod vplyvom mojich kníh.

Ako spisovateľa vás priťahovala aj hudba...

Len zdanlivo, napísal som síce pred dvadsiatimi rokmi knižku — ako jeden zo štyroch autorov — o spevákoch a iných známych osobnostiach, no jej cieľom nebolo zvyšovanie ich popularity, ale hľadanie príčiny, prečo sa jednému páči Gott a inému Hegerová alebo Bohdalová. Boli to

zaujímavé zistenia. Lásku k človeku, ktorý nás nepozná a my ho poznáme iba z obrazovky alebo platne, často vyvoláva pocit, že nám niečo chýba, či už v povahe (napríklad zmysel pre humor), alebo v živote (otec, o ktorého by sme sa mohli oprieť).

Pre deti ste kedysi napísali leporelo, potom akoby ste na ne zabudli. Prečo?

Keď som začal písať leporelo Poď sa so mnou hrať, ani som netušil, že píšem pre deti. V Hrabuštiaciach som sa stretol s medvedíkom, ktorého ľudia vyniesli z lesa. Bol fantastický. Ako medvedie batola žil v byte lesného inžiniera, lenže keď sa začal prechádzať po skriniach, sedačke a inom nábytku, presťahovali ho do klieťky vedľa budovy lesnej správy. Občas ho pustili, nech si zašantí, ale raz si to odniesla koza, čo sa k nemu primotala. Po tomto stretnutí už medvieďa radšej nechali v klieťke. Vyrástol z neho riadny maco. Klieťka už bola preňho tesná, a tak ho vypustili do lesa. On sa však statočne vracal k ľuďom, čo ho vychovali. Napokon skončil vo veľkej klieťke vedľa horského hotela na Dobšinskej priehrade. Chudák, naozaj skončil. Ublížil zvedavcom, a tak ho museli zastreliť. Vtedy som si zaumienil, že napíšem o smutnom osude zvieraťa, ktoré vytrhli z jeho prirodzeného prostredia. A písal som a redaktorka moju knižku skracovala, upravovala, až z nej zostalo iba niekoľko riadkov leporelka, ale nazdávam sa, že na úžitok veci.

Takže na deti som nezabudol, naopak, neskôr som iba pre ne napísal knižku Lovci mamutov a tí druhí. Je to knižka o ľuďoch, ktorí žili vo vzdialenom praveku.

V časopise Slniečko sme publikovali vašu prózu Tajomstvo železného náramku. Jej hrdinom je žiak Marek. Poznali ste takého chlapca aj v skutočnosti?

Markovi som dal zažiť to, po čom som túžil vo svojom detstve, a tak som to vlastne trochu ja sám.

Spomínate si na nejaký zážitok z detstva, ktorý by sa dotýkal vašej obľúbenej „minulosti“?

Nič také som nezažil, ale prečítal. Bol to príbeh chlapcov, ktorí vyriešili tajomstvo mŕtveho človeka. Objavili jeho poklad, cennú zbierku známok, ktorú skryl ako odmenu pre toho, kto objasní tragédiu jeho života a najmä smrti.

A tak je to s celým odkrývaním minulosti. Ten, kto má dosť trpezlivosti, aby sa na ňom zúčastňoval, dočká sa bohatej odmeny.

V máji ste oslávili okrúhle jubileum, rovných päťdesiat rokov. Je to veľa alebo málo?

Ako pre koho. Desaťročnému strašne veľa a storočnému nič. A pre mňa osobne? Ešte som sa nerozhodol. Každé narodeniny sú veľkou udalosťou. Čo bude po nich, to ešte uvidíme.

Pripravila
NATAŠA PAVULAKOVÁ

Slniečko

Mesačník pre deti. Vydávajú Mladé letá, slovenské vydavateľstvo kníh pre mládež.

Adresa redakcie: 811 02 Bratislava, Suvorovova 3. Telefón 523 26. Šéfredaktor

Zápisník Slniečka

Aj tým, čo robia knihy, dobre padne sem-tam sa niečím popýšiť. Mladé letá (spolu s pražským nakladateľstvom Albatros) zažili naposledy takýto omamný pocit 5. marca, keď bola v hlavnom meste Kuby Havane sprístupnená výstava českých a slovenských kníh pre deti. V Československom kultúrnom a informačnom stredisku ju otvorila zástupkyňa šéfredaktora Mladých liet Silvia Kršková.

Najväčšiu radosť majú tvorcovia kníh vtedy, ak je na knižkách veľa odtlačkov čitateľských prstov, ak sú knihy čítané a ak si o nich čitatelia rozprávajú — napríklad na dobre pripravenej besede. Jednu takú usporiadala 31. marca Okresná knižnica v Trnave spolu s tamojším Domom pionierov a mládeže. Beseda bola jedným z bodov programu čitateľskej konferencie pionierov k Medzinárodnému dňu detskej knihy (ten sa oslavuje 2. apríla, lebo vtedy sa narodil Hans Christian Andersen). Na toto podujatie pozvali do Trnavy spisovateľa Petra Holku a redaktorku jeho knihy Leto na furmanskom koni Natašu Pavulakovú.

Ján Turan, zást. šéfredaktora dr. Ondrej Sliacky, CSc., výtvarno-technický redaktor Ondrej Máriássy. Tlačia Polygrafické závody, n. p., Bratislava-Krasňany. Rozširuje Poštová novinová služba, objednávky prijíma každá pošta a doručovateľ. Objednávky do

Na knižných veľtrhoch býva nelen veľa kníh, ale sa tam uzavierajú aj veľké obchodné dohody. Nebolo tomu inak ani na tohtoročnom Medzinárodnom knižnom veľtrhu v Lipsku 15.—21. marca. Mladé letá sa dohodli o vývoze svojich kníh za vyše dva milióny korún. Budú exportovať Lienku Anulienku, Zázračný sad, z novších titulov je to Dedo Oskár a škriatok Akoty a Deň po dlhom daždi býva voňavý.

Roku 1977 dostal za celoživotnú ilustračnú tvorbu Cenu Ľudovíta Fullu. Ľahkými ťahmi pastelky potom ešte vytvoril Macka Puf, Prasiatko, Zajačika i Kengurčka, ktorých isto poznáš z knihy Macko Puf. Predtým ilustroval Uzlík a Nitku, neskôr Jahniatko v batohu... dokopy nájdeš jeho obrázky vo vyše tridsiatich knižkách i v niekoľkých Slniečkach. Autor ilustrácií Ladislav Nesselman už ďalšie neurobí, lebo 11. marca umrel. 12. júla by sa bol dožil šesťdesiatich rokov.

Tip na prázdninové čítanie: Ja som dobrý remeselník. Kniha obsahuje piesne, povedačky, porekadlá, povesti, riekanky o remeslách a remeselníkoch od výmyslu sveta. Knihu zostavil Kliment Ondrejka, ilustroval Dušan Polakovič, graficky upravil Marián Jaško a redakčne pripravila Elena Slobodová.

zahraničia vybavuje PNS — Ústredná expedícia a dovoz tlačie, Gottwaldovo nám. 6, 813 81 Bratislava. Vychádza každý mesiac okrem júla a augusta. Cena výtlačku 3 Kčs, ročné predplatné 30 Kčs. Neobjednané rukopisy redakcia nevracia.

SERIAL KINNED 10 TVRDÝ ROHLÍK

12. JÚL

2. BUŠMANI, AUSTRÁLSKI DOMORODCI, NA NÁS VYVAĽOVALI OČI. LEN JEDEN POČERNÝ CHLAPEC NEVYVAĽOVAL ....

4. SKIPI NÁS POZVALA NA PRETEKY DELFÍNOV V SKOKU DO VÝŠKY. DOMORODÝ CHLAPEC, VOLAL SA Merang, S NAMI. ODOHRÁVALO SA TO V Modrom Kalive.

7. ... A ITY ICH ODŠARTOVAL.

1. BOLO TO OZAJ TAK. EŠTE CHVÍĽU SOM MAL POCIT, AKO BY SOM VIŠEL. RÝCHLO MA TO PRESĽO, KEĎ SME STRETLI SKIPI, STEPŇU KENGURU...

Leďíme dolu hlavou
Kdeže, čo sme v Austrálii

3. HODIL PO NÁS AKÝSI TVRDÝ ROHLÍK. ZAHRYZOL SOM DOŇ A ZUB, KTORÝ SA MI KÝVAL ROK A POL, BOL VONKU....

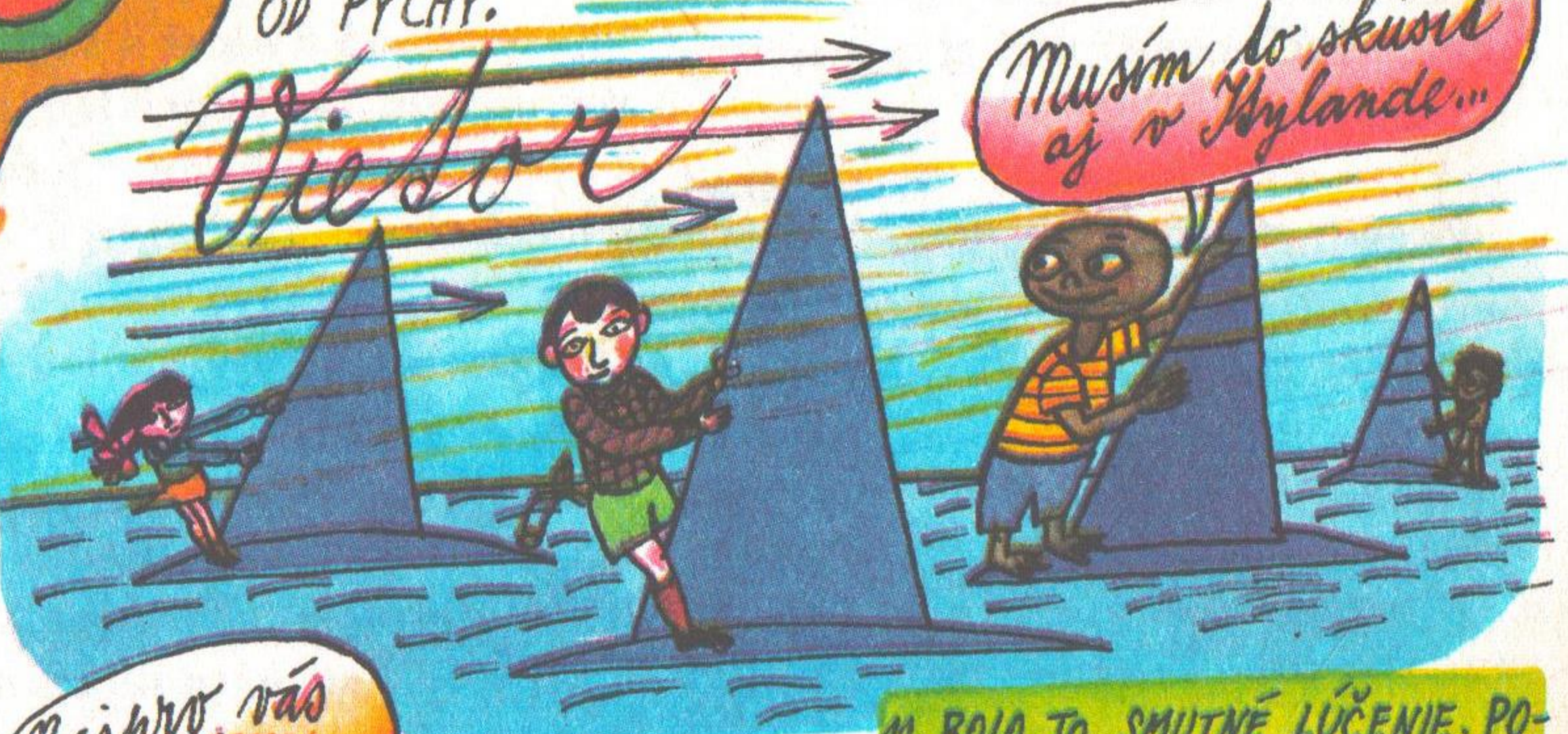

5. ITY SA S DELFÍNMI CELKOM DOBRE DOHovorIL.

6. DELFÍNY SI PRIPEVNI LI NA CHRBTY ČÍSLA A...

8. PRETEKY VYHRAL DELFÍN PREZYVANÝ 'Moby'. NAJPRY PLAVAL MOTYLÍKA A POTOM POMOCOU MOTYLÍCH PLUTIEV VYZEĽEL AŽ PO OBLAKY. SKORO ODLETEL AKO BALÓN - TAK SA NAFUKOVAL OD PÝCHY.

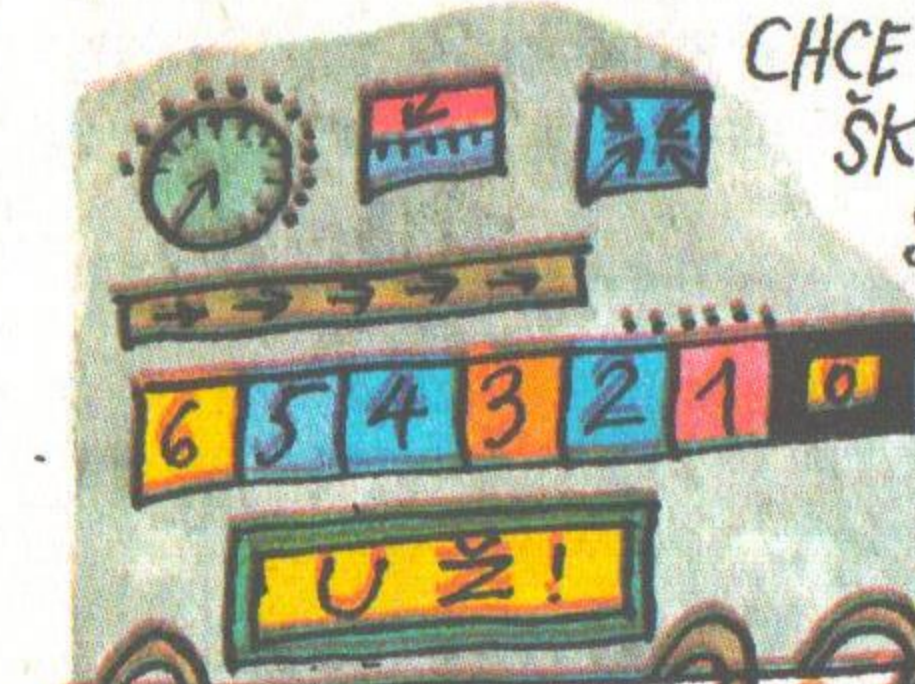
9. VEĽMI SA MI PÁCIL SURFING. VYSKOČILI SME NA DELFÍNY A ICH CHRBTOVÚ PLUTVU SME OTAČALI V SMERE VETRA. NAŠE DELFÍNY AKOBY NA TÚ CHVÍĽU UPLNE ZDREVENELI

Musím ísť skúsiť aj v Islande...

10. VOZILI SME SA AŽ DO ZÁPADU SLNKA. NEBOLI BY SME POTRAFILI K BATERAKETE, ALE Merang POZNAL JEDNÉHO PSA Dinga. TEN NÁM UKÁZAL CESTU.

Merangovi SOM DÁL ZA JEHO BUMERANG SVOJ PRAK, KTORÝ NOSÍM PRE KAŽDÝ PRÍPAD. V BATERAKETE PALUBNÝ POČÍTAČ OZNÁMIL ITYMU, ŽE UŽ MUSÍ LETIEŤ NASPÄŤ, AK

CHCE STIHNÚŤ ZAČIATOK ŠKOLSKÉHO ROKU. ANI SME SI NEUVEDOMILI AKO TÝCH 10 DNÍ UBEHLO. RÝCHLO A KRÁSNE.

11. BOLO TO SMUTNÉ LÚČENIE. POVEDAL, ŽE MOŽNO O ROK PRÍDE. BATERAKETA SA STALA MALOU HVIEZDIČKOU. POTOM ZMIZLA. MILINA PLAKALA A VŠETKY SLZY SA PREMENILI NA GORÁLKY...

A YKTEŠV YZIS AS ILINEMER PAN YKLAROG...

S napätím som čítal až do poslednej strany. Viac kam nás nebolo, okrem niekoľkých hrubiek. A ešte niečo. Tri bodky. CEINOK